

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Trithemij, Spanheimensis, Et Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo aevo doctissimi. Tomus ... Annalivm Hirsavgiensivm

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.
Complectens Historiam Franciae Et Germaniae, Gesta Imperatorum,
Regum ...

Trithemius, Johannes

S. Galli, 1690

De Volpoldo hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XXV. qui præfuit annis
XX. mensibus IV. diebus XXIII. & gestis ejus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38550

De Volpoldo hujus Monasterij Hirsaugiensis
Abbate XXV. qui præfuit annis xx. mensibus iv.
diebus xxiii. & gestis ejus.

Volpoldus
fit Abbas
Hirsaugi-
ensis.

Post mortem venerabilis Ernesti Abbatis nonâ die, quæ fuit
xii. mensis Februarij anno Dominicæ Nativitatis prænotato
MCCXLV. Indiçt: Rom: iiii. convenientes in unum fratres con-
gregationis hujus Monasterij Pastoris solatio destituti, post nec-
cessarios ex more tractatus, orationibusque ad Deum ritè præmissis,
Volpoldum Conventus sui Monachum in Abbatem concorditer elegerunt,
qui confirmatus per Conradum Episcopum Spirenses, & ordinatus
benedictione solemnè coram magna frequentia plebis in majori Ec-
clesia Spirensi, præfuit huic Monasterio Hirsaugiensi, annis xx. mensibus
iv. diebus verò tribus atque viginti, vir mediocris staturæ, plus tamen ad
pinguedinem tendens quàm tenuitatem, pilis capite raris. Volpoldus
iste, natione Teutonicus, patriâ Francus Orientalis fuit, qui annorum
fermè xvi. sub Domino Eberhardo Abbate ad Monasterium venit, & se-
cundùm vivendi modum, quem reperit in medio fratrum deinceps lauda-
biliter vixit. Nam ut in superioribus sæpe diximus, observantia regula-
ris disciplinæ & in isto Monasterio, sicut & in cæteris nostri Ordinis mul-
tis à primæva institutione sua his temporibus nimium defecerat: & Mo-
nasteriorum pristinus in utròque statu profectus quotidie in deterius fe-
rebatur. Et iusto quidem Dei judicio præsentis vitæ necessarios simul &
honores pulchritudinis Monachi Claustrales merentur amittere, quociens
mundi vanitatibus dediti regularis vitæ semitas contemnunt observare.
Quid enim est Monachus aliud quàm apostata, & mendaciorum opifex,
qui non vivit secundùm Regulam suam? Volpoldus autem ordinatus in
Abbatem, vivendi modum quem reperit in Monasterio tenuit, & Mona-
chos in torpore mentis nimium oberrantes, à puritate Regulæ minimè
revocavit. Parum eruditus fuit, quia sicut in Monachis feruor sanctæ con-
versationis illo in tempore omnino tepuerat, ita illis nullum divinarum
scripturarum studium sapiebat. Unde propter nimiam Monachorum il-
lius temporis ignaviam, nihil, aut parum literis invenitur commenda-
tum, quod nobis ad perfectionem historiæ nostræ queat conducere, sed
compellimur necessariò Hirsaugianum opus, gestis alienis, per seriem
complurium annorum, donec reformatio veniat, ornare. Anno igitur
Volpoldi Abbatis primo in mense Novembri mortuus est Conradus ex
Comitibus de Eberstein Episcopus Spirensis, & in majori Ecclesia sepe-
litur. Post cujus mortem Henricus ex Comitibus de Lyningen Pontifi-
catû memoratæ Ecclesiæ promotione Imperatoris Friderici, consecutus,
præfuit annis xxv. Henricus iste in Episcopû, sicut diximus electus, & nec-
dum confirmatus castellum quoddam in Stratomontensi Starchenberg
nuncupatum, quod in Principatu Monasterij Lorsch Moguntina possi-
debat Ecclesia fratris sui Comitis de Lyningen auxilio suorum coaduna-
to exercitu obsidione cingens obtinuit, ejectisque illis, quos Archiepisco-
pus ibi locaverat, castrum suis militibus commendavit. Hac de causa
inter ipsum & Sifridum Archiepiscopum Moguntinum, magna dissensio
fuit suborta, quæ tandem per Commissarios Innocentij Papæ IV. ad concor-
diam revocata est.

Monacho-
rum con-
versatio
mala.

Henricus
fit Episcopus
Spirensis.

Castellum
Starchen-
berg capi-
tur ab Epi-
scopo Spi-
rensi.

Anno etiam prænotato, ultimâ die mensis Novemb. mortuus est Otto Comes Palatinus Rheni primus ex Ducibus Bavariæ, de quo supra diximus, qui fuit in principio sui Regiminis pius, mansuetus, & humanissimus Princeps, sed tandem propter Fridericum Imperatorem & ejus filium ab Innocentio Papafuit excommunicatus, & cœpit Ecclesiam persequi & devastare Clerum in odium Romani Pontificis, quo se injustè querebatur excommunicatum. Postremò igitur anno præscripto, cum in Vigilia S. Andreae Apostoli lætus cum uxore, & familia fuisset, sanum se ad dormiendum reposuit, & in nocte majore apoplexia tactus, mortuus fuit. Reliquit autem duos filios Ludovicum natu majorem, & Henricum fratrem ejus natu minorem, qui per annos x. Principatum patris, tam in Bavaria quàm circa Neccarum & Rhenum fraternâ comunitate possederunt. Verùm postea anno Volpoldi Abbatis xii. suborta inter eos discordia Principatum & terras Dominij paterni tali inter se partitione diviserunt. Ludovico primogenito in divisione accessit Comitatus Palatinus Rheni cum electione Imperij cum certis terris alijs in Bavaria superiori, videlicet Amburg, & his quæ hodie in Bavaria juris sunt Comitis Palatini cum titulo Ducatus. Henricus autem Lanshutam, Monacum, & reliqua in superiori & inferiori Bavaria pro sua portione legitima possedit. Ludovicus primogenitus Ottonis Palatini Comitis, de quo nobis est sermo, primam duxit uxorem Mariam filiam Ducis Brabantia mulierem speciosissimam, de qua tamen liberos non suscepit. Hanc postea, sicut anno Volpoldi III. dicemus, propter suspicionem adulterij fecit occidi, jure sive injuriâ Deus scire potest solus qui omnia novit. Secundam postea duxit Annam nomine uxorem, quæ filia erat Ducis Polonia, de qua suo dicemus loco inferius. Henricus autem Frater Ludovici, qui Bavariam inferiorem, sicut dictum est, jure paternæ successione possidebat, uxorem duxerat Elisabeth Belæ Regis Ungarorum filiam, de qua genuit filios tres, Ottonem videlicet postea Regem Ungariæ, Ludovicum, Stephanum Duces Bavariæ, de quibus suo ordine postea dicemus. Et notandum quod eorum Mater prænominata uxor Ducis Henrici ex fratre neptis fuit S. Elisabeth Lantgraviæ Hassiæ.

MCCXLVI.

Anno Volpoldi Abbatis II. Innocentius Papa iv. generale Concilium Lugduni ante biennium indictum in præsentia multorum Cardinalium, Episcoporum, Abbatum, & Doctorum virorum celebravit: in quo plura ad utilitatem Ecclesiæ comūnem constituit laudabili providentiâ: quæ partim literis comendata leguntur: in quo Ludovicus Rex Gallorum personaliter constitutus, operam suam Innocentio Papæ contra Fridericum Imperatorem, & quoscūque Romanæ adversarios Ecclesiæ indefessam pollicitus est: obtinuitque suis admonitionibus à memorato Pontifice, ut crucem contra Saracenos in Asiam pro sepulchro Domini mandaret prædicari, quò & ipse postea cum exercitu profectus est. Ad Concilium verò memoratum Fridericus Imperator citatus fuit per Innocentium Papam, ut in propria persona comparens super obijciendis sibi criminibus coram Patribus responderet. Qui quidem pro excusatione sui misit Episcopum Argentinensem, & Hermannum Magistrum Hospitalis Ordinis Teutonicorum, atque Magistrum Petrum de

Eccc 2

Vincis,

Ludovicus
& Henricus
filij Otto-
nis Palati-
ni.Maria uxor
Ludovici
Comitis
Palatini.Elisabeth
uxor Hen-
rici Comi-
tis Palatini.Concilium
Lugduni
celebratur
à Papa.Imperator
Fridericus
citatur ad
Concilium.

Imperator
à Papa in
Concilio
ab Imperio
deponitur.

Vincis, virum in utrôque jure doctiſſimum, & eloquentiæ ſingularis, de quo ſuprà diximus anno Eberhardi Abbatis Hirſaugienſis xiv. venientes autem prænominati Cæſaris nunciij Oratores & Comiſſarij Lugdunum ad memoratum generale Concilium, cauſam ſuæ comiſſionis ſimul & omniâque objecta contra Cæſarem, prout inſtructi fuerant ab ipſo, reſpondentes. Ibi Petrus de Vineis tantis eloquentiæ viribus cauſam Imperatoris tutando proſecutus eſt, ut omnes verteret in ſtuporem. Unde Roman. Pontifex ejus admirans facundiam, taliter ad eum dixiſſe legitur: *magnus profecto eſſes fili: ſi tantum pro Eccleſia laborares defendenda: quantum contra illam laboraſſi* Sed nihil omnino profecerunt, qui miſſi fuerant, quoniam Papa excuſationem Imperatoris nullam voluit admittere, ſed contra illum procedere per Concilium ſummis conatibus laboravit. Nam cauſa adunati Concilij non ultima fuit abrogandi Imperatoris, quemadmodum rei demoſtravit eventus. Repulſis igitur atque contemptis omnibus, qui pro parte Imperatoris in medium fuere producta, Innocentius ſæpèdictus Papa de conſilio & aſſenſu generalis Concilij Lugdunenſis, Fridericum ab Imperio Romano, & à Regno Sicilia per ſententiam depoſuit, & ne quis ei de cætero tanquam Regi vel Imperatori obediret, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ inhibuit, omnes qui aſtriçti ei juramento fidelitatis fuerant, ab ipſo juramento perpetuò abſolvens, ut habetur de ſententia & re iudicata ad Apoſtolica dignitatibus, libro ſexto, ubi & cauſæ ponuntur. Prima cauſa depoſitionis ejus, quam Papa memoratus aſſignavit, iſta fuit: quod deſeravit multociens pacem quondam inter Eccleſiam & Imperium reformatam temerè violando. Item perpetravit ſacrilegium, capi faciens Cardinales S. R. E. ac aliarum Eccleſiarum Prælatos ac Clericos, Religioſos & ſæculares venientes ad Concilium, quod Gregorius Papa ix. Romæ apud S. Joannem Lateranenſem, ut ſuprà diximus, celebrandum fecerat convocari. Item de hæreſi in dubijs & levibus, ſed difficilibus & evidentibus argumentis, ut Papa recitat, in prænotato Capitulo ad Apoſtolice dignitatis habebatur ſuſpectus, utpotè. qui ultra annum in excommunicatione ſtans omnia ſalutis monita riſit. Item Regnum Sicilia: quod eſt ſpeciale patrimonium S. Petri, quoniam feudale in tantam deſolationem, exinanitionem, & ſervitutem redegerat, quod Clericis & laicis quaſi jam nihil habentibus, & omnibus exinde probis ejectis, non remanſerat unde viverent: ipſos etiam qui remanſerant, contra Romanam Eccleſiam hoſtiliter agere multipliciter compellebat. Item quod cenſum annuum mille ſartorum in quo pro eodem Regno Sicilia: ipſi Romanæ annuè eſt penſione, ut vaſallus, obligatus per novem aſos non ſolvit. Item quod per Papam ſuper præmiſſis & quàm pluribus alijs nefandis exceſſibus ſuis monitus, requiſitus & ſæpe rogatus, ut ſuos emendaret errores, ſemper contempſit. Propter memoratas cauſas & exceſſus Papa Innocentius ſententiam depoſitionis in Fridericum, ut diximus, promulgavit: & Principibus Imperij, ut ſucceſſorem eligerent, præcepit, unde multorum cauſa malorum orta fuit. Poſtea verò quàm Friderico Imperatori ſententia depoſitionis ſuæ nuntiata, fuit vehementer comotus neceſſariorum Papæ ac familiarium & amicorum ædes Parmæ, ac villas ſpecioſiſſimas in circuitu ſolus

Cauſe depoſitionis
ſex.

Imperator
Papales per
ſequitur.

tenus evertit. Inito posthoc foedere cum Burgundionum Duce, Lugdunum proficisci statuit: & abrogationis promulgatae sententiam humiliter submissione revocare, movitque à Parma comitatum ducens non armatorum magis quam togatorum: qualem, quantumque post stantis Romani Imperij tempora nullus aut domi habuerat aut in itinere duxerat Imperator. Sed res non potuit optatum habere progressum, ob causam quam dicemus. Comitissa namque Italicarum rerum administratione filio Regi Sardiniae, sub ea conditione, ut sese apud Parmam continens nihil eorum quae longius agerentur, nisi per suffectam legationem administraret, Imperator cum suis profectus est.

Cumque Taurinum jam pervenisset ei nunciatum est, Ericum filium exercitum in Brixianos movisse: Parmensium quoque extorres, superato Henrico quem Parmae praefecerat, ope & auxilio Placentinorum Parmam ingressos urbemque jam esse peritos plurimis occisis Imperio studiosis. His malis Imperator permotus simul timens caeterarum urbium rebellionem, iter, quod versus Lugdunum inchoaverat, intermisit: reversusque in Longobardiam cum exercitu Parmam obsedit. Vocatisque ex Marchia Tarvitiiana copijs, ex Apulia quoque & Sicilia non minus sexaginta millibus armatorum obsidionem urbis cum potentia firmavit. Antea quidem Papa Innocentius Parmam auxilio Bononiensium, Ferrariensium, Mutinensium & Regiensium satis firmiter munierat, praemittens illuc Gregorium quendam Apostolicae Sedis Legatum & Cardinalem, qui nomen Vicariatus gereret simul & officium. Continuatum est ferè biennio bellum atrox variumque & Longobardiae omnique Italiae perniciosissimum: & urbs Parma sine intermissione gravissimam obsidione premebatur. Nam Fridericus Imperator castra in urbis modum vallo fossaque munierat: eo quidem animo, ut devictam funditusque subversa Parmam, eo loco ubi stativa posuerat, Victoriam urbem conderet. Inditum est castris nomen Victoriae & S. Victor Martyr Tutelaris demore Christianorum in Cathedrali Ecclesia nuncupatus est. Continuans autem obsidionem Imperator plures ex hostibus captos majoribus balistis impositos quasi lapides in urbem projecit. Quam crudelitatem non solum in viros sed etiam in foeminas exercuit, multosque ante portas Parmenses laniari fecit.

MCC XLVII.

Anno Volpoldi Abbatis III. Indiēt. verò Roman. v. Innocentius Papa IV. post depositionem Imperatoris Friderici scripsit Principibus Germaniae mandans, ut quem vellent eligerent Imperatorem, convenientes igitur apud Franckenfurt Principes Henricum Raspe dictum Hassiae Landgravium in Regem unanimi voto constituunt: quem coronari mox apud Aquasgrani magna cum solemnitate juxta morem fecerunt. Conradus autem Friderici filius, quem pater dudum, ut supra diximus, Germaniae Regem designaverat, pro sibi usurpando Imperio contra Henricum sumis conatibus decertabat. Verum Rom. Pontifex Innocentius non solum favore prosequeretur partes Henrici, sed etiam Crucem & omnium peccatorum indulgentiam contra Fridericum & Conradum ejus filium per totum Regnum Francorum Orientalium mandaverat praedicari: nihil enim ferventius videbatur optare, quam ut Friderici progeniem aut

Ericus Imperatoris filius.

Fridericus Parmam obsedit.

Henricus in Regem Romanorum eligitur.

Cruce contra Fridericum & Conradum praedicatur.

Henricus occupat Franckenfurt.

humiliaret penitus aut funditus extirparet, per quam tot clades Romana Ecclesia dudum susceperat. Henricus itaque in Regem Francorum Orientalium contra Fridericum & ejus filium comuni voto Principum electus castra secundum antiquam Francorum consuetudinem in campestribus oppidi Franckenfurt locavit: ad quem Principum atque Nobilium Regni magna multitudo confluit, qui propter excommunicationis sententiam à Friderico & ejus filio defecerunt, & propterea vel maximè quòd mandante Romano Pontifice Cruciatà in illos, ut hæreticos, ubique prædicaretur.

Henricus superavit Conradū.

Audiens verò Conradus Rex Friderici abrogati Imperatoris filius Henricum Landgravium contra se ac patrem in Regem à Principibus designatum, magno suorum adunato exercitu contra illum apud Franckenfurt cum suis ex more præstolantem processit ad bellum. Congregatione autem factà Henricus Rex novus victor exitit, Conradum Regem abrogatum fugere in Italiam ad patrem compulit. Post hæc Henricus Rex novus progrediens à Franckenfurt descendit ad Coloniam, & inde ad Aquasgrani profectus Coronam Regni Francorum Orientalium de manibus Conradi Archiepiscopi Coloniensis ex more solemniter suscepit.

Henricus Rex coronatur Aquasgrani.

Inde procedens Regni Provincias auxilio Principum personali præsentia illustravit, & civitates Imperij plures ut verus Rex suo dominio, alios precibus, alios potentia & armis subjugavit: erant enim nonnulla Friderico consentientes. Eodem quoque año Imperiale oppidum Sueviæ Rutlingen Friderico Imperatori quondam jurejurando fideliter, ne dicam pertinaciter obstrictum, gravissimâ obsidione vallavit, contra cujus insultus oppidani & diu & fortissimè pugnârunt. cùmque postremò viderent se tantæ multitudini adversantium amplius non posse resistere, essentque omni auxilio destituti humano: ad implorandum Christiferae Mariæ SS. Virginis patrocinium sese unanimi humilitate contulerunt. Votum namque ipsi Reginae cælorum statuentes decreverunt: quatenus illius meritis à pressura liberati obsidionis Capellam novam à fundamento in ejus honorem construerent atque dotarent. Et ecce mira divinæ pietatis clementia. Mox etenim, ut voto se Virgini MARIE fecerunt obnoxios: immisit Deus spiritum formidinis & pavoris in cor Regis, qui oppidum jam jam capiendum insuperabile reputans obsidionem cunctis mirantibus soluit, nec promissionis in memores suæ, Capellam sub honore nominis B. semper Virginis MARIE novam atque pulcherrimam, ut hodie cernitur, construxerunt. Rex verò Henricus ab oppido Rutlingen, sicut dictum est, sine effectu discedens cum exercitu Ulmam Sueviæ Imperiale oppidum ad ripas Danubij situm obsidione cinxit. Erant enim consentientes Friderico quondam Imperatori Ulmenses, & propterea Henrico ipsi necessariò rebelles. Ubi cum ageret Rex Henricus in oppugnatione urbis, ut fieri solet, propter animi fervorem incautus, sagittâ in incertum missâ vulneratus est ac postea dysenteria morbo correptus graviter infirmari cœpit.

Rutlingen à Rege obsidetur.

Capella S. Mariæ in Rutlingen fundatur.

Ulma obsidetur ab Henrico.

Cuno & Richardus Episcopi Wormatienses,

Anno quoque prænotato mortuus est Ludolphus Ecclesie Wormatiensis venerabilis Antistes, & in Cœnobio Monialium Nonnenmünster dicto, quod Ordinis Cisterciensis ex nostro fecerat, ut supra diximus, anno Ernesti Abbatis III. sepultus est. Post quem Cuno Decanus Ecclesie

Mo-

Moguntinæ Canonorum electione succedens mensem in Pontificatu non complevit. Quo intra tres hebdomadas mortuo Richardus de Treveri subrogatus est, & præfuit annis ferme undecim.

Anno etiam prænotato Ludovicus Comes Palatinus Rheni Romani Princeps & Elector Imperij, Bavarixque Dux, de quo paulò ante dictum est, pro defensione Ducatus Bavarix castrum Fridburg nuncupatum contra, incurfus Augustensis Episcopi de novo construxit, ac firmiter munivit.

Castrum
Fridburg
in Bavaria.

Ibidem Princeps Ludovicus uxorem suam nomine Mariam Ducis Brabantix filiam, mulierem omnium suo tempore speciosissimam ob adulterij suspicionem apud Werdeam Sueviæ oppidum severâ crudelitate occidit: de qua liberos non suscepit. Quod ejus factum nulli bonorû virorum placuit, quoniam ex sola suspitione motus extitit, & iudex in propria causa temerarius, imò & crudelissimus fuit. Ea de causa maximæ inter eum & Brabantix Duces subortæ fuerunt dissensiones, ad quarum instantiam Romanus Pontifex Innocentius IV. Ludovicum excommunicavit. Postea tamen in concordiam per amicos revocati sunt, & Dux Ludovicus ab anathematis vinculo Papâ jubente absolvitur, qui pro expiatione commissi sceleris Monasterium Fürstfeld nuncupatum in Bavaria novum à fundamento construxit, quod multis bonis atque proventibus in salutem necatæ uxoris magnificè dotavit.

Ludovicus
Palatinus
uxorem
propriam
interfecit.

Fürstfeld
Cœnobij
fundatio.

His quoque temporibus Odogerus filius Wencelsai Regis Boemiæ in manu valida subjugavit sibi totam Austriam, & pluribus annis eam nemine resistente obtinuit.

MCCXLVIII.

Anno Volpoldi Abbatis Hirsaugiensis IV. Conradus Archiepiscopus Colonienfis homo dives, potens atque magnificus insignem simul & sumptuosissimam structuram illam majoris Ecclesiæ Colonienfis inchoavit, primum lapidem ponens in Vigilia Assumptionis Beatissimæ Virg. Dei Genitricis Mariæ, quod quidem opus magnificum, & si quotidie summat artificum labore continuo incrementum, sitque per annos nunc ferme duos & sexaginta suprâ ducentos sine intermissione continuatum, adhuc tamen magna ex parte cernitur imperfectum, quod cum tempore creditur imperfectum. Idem Conradus Archiepiscopus Ecclesiam S. Clementis Papæ & Martyris, quam S. Cuniberus quondam Archiepiscopus in civitate Colonienfi fundaverat, & in ea sepulturam acceperat, nimia vetustate collapsam à fundamentis novam reparavit, præbendas Canonorum suâ munificentia non parum adauxit. Quæ quidem Ecclesia primi fundatoris D. Cuniberti Archiepiscopi nomine hodie vocatur, propter quod sacrum ejus corpus in ea continetur.

Majoris
Ecclesiæ
Colonienfis
novæ in-
choatio.

Ecclesiæ S.
Cuniberti
restaurato.

Magna fames & inopia victualium anno prænotato Germaniam penè totam satis miserabiliter diutius afflixit, & plures antea mediocriter divites opprimens de patria proscripsit.

Fames Ger-
maniam ni-
mis affligit.

Eodem tempore Fridericus Imperator, posteaquam Parmâ per biennium ferme obsidione gravissimâ oppugnasset, eamq; cerneret invincibile armis, fame illam in deditionem cogere annisus est. Quod Gregorius Montelongus Apostolicæ Sedis Legatus, quem Urbi à Papâ præfectum diximus, considerans, secundo obsidionis anno jam penè exacto præsidio Philippi Longobardorum vice Domini & sociarum Civitatum eruptione subito

Fridericus
à pomen-
sibus fuga-
tur.

ſubitò factâ Fridericum nil tale metuentem fudit atque fugavit, caſtris que exiit & multos de exercitu illius crudeliter interfecit. Hoſtes itaque urbe Victoriâ, hoc eſt imperialibus caſtris cum omnibus opibus & Regiâ coronâ, vaſis quoque multis ac pretioſiſſimis maximi pretij & valoris ſublatis, potiti, Parmam ſumma cum exultatione victores intraverunt, urbemque Victoriâ glorioſè devictam everterunt.

Fridericus
movit in
Hetruriam

Post hæc Fridericus anno prænotato exercitum brevi recuperans in Hetruriam movit, Erico filio cum patre copiarum Faventiâ relicto, ut Ravennam & urbes circumſitas in patris obedientia ne deficerent ſuo more ad Lombardos, retineret. Nam Lorbienſes, Ariminenſes, Urbinateſ cum Picenis omnibus Friderico Caſari parebant. In Umbria quoque defecerant omnes à Pontifice, præter Tudertinos, Peruſinos, Aſiſinatôſque, qui ſequebantur Eccleſiam: Hetruria præter tota partes tuebatur Imperatoris; præter ſolos Filorentinos, qui Pontificem obſervabant. Veniens autem Fridericus ad Florentiam ac petens ingreſſum non fuit intromiſſus, ſed hoc unum poſtulantibus duntaxat conſeſſum ut Guelfis de civitate propulſis & ejeſtis quorum per ſe in urbe major fuit Gibilo rerum potirentur ſummâ Florentinarum. Quibus ejeſtis pars in manus Friderici incidit, quorum nonnulli trucidati & occiſi, reliqui oculis extractis in Apuliam relegati ſunt, & vitam in miſeria ducentes ibidem obierunt.

Guelfi de
Florentia
ejeſtiſſimi

MCCXLIX.

Ericus Rex
à Bononiâ
captus occiditur.

Anno Volpoldi Abbatis v. Ericus Rex Sardinia filius Imperatoris Friderici ſecundi rerum poteſtate in Lombardia potitus, cõtractis undiq; copijs in manu forti contra Bononiam, ubi tum Legatus erat Apoſtolicus proceſſit. Bononienses autem ejus adventum audientes coadunatis viribus armatâ contra illum manu de civitate proceſſerunt; & comiſſo prælio Rex Ericus captus eſt, multiſque de ſuis cadentibus ac pluribus ſimiliter captis ipſe in caveam ferream mittitur, in qua parvo vivens tempore mortem ſubire coactus eſt.

Sifridus Archiepiſc.
moritur.

Eodem anno unâ die menſis Martij obiit Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus in ordine Archipræſulum quintus atque triceſimus, vir per omnia magnificus qui jura & proventus Eccleſiæ ſuæ non parum ampliavit; & inter tot reipublicæ mala, tot pericula, tot bella, quibus nutabat Imperium ſapientiſſimè cuncta ſua moderans ſine aliquo detrimento ſemper evaſit. Cui mox in Archiepiſcopatu Chriſtianus ejus nominis ſecundus electione Canonicorum ſuccedens præfuit annis duobus.

Henricus
Rex Romanorū
obiit.

Anno etiam prænotato mortuus eſt Henricus Landgravius Thuringorum & Haſſiæ, qui ante paucos annos, ut ſuprà diximus, mandante Innocentio Papâ in Regem Romanorum fuerat electus, licet non omnes Principes in eum conſenſerint, neque ad coronam Imperij obſiſtente ſibi Friderico potuerit venire. Henrico Rege mortuo convenientes apud Franckenfurt Principes Wilhelmum Hollandiæ Comitem in Regem elegerunt, virum divitem & animi conſtantiâ Imperio dignum, qui regnavit annis ſeptem, & tandem, ut ſuo dicemus ordine, à Friſionibus occiſus in bello ad coronam Imperij minimè pervenit. Sunt qui ſcribant eum apud Villam Wornich in præſentia Petri Caputij ad velum aureum Diaconi Cardinalis atque Legati à quibuſdam Principibus electum cum juvenis eſſet

esset annorum viginti, in quem tamen & alij Principes multi postmodum consenserunt.

Anno igitur prædicto, ultimâ verò die mensis Octobris Regium oppidum Aquasgrani cum magna procerum multitudine intravit, & sequenti die, hoc est in festivitate omnium Sanctorum, per duos Episcopos Myndensem & Monasteriensem Pontificalibus indutos Conrado Archiepiscopo Coloniensi ante majus altare Beatæ Mariæ semper Virginis resedenti præsentatur coronandus. Quem alij mox duo Episcopi Leodiensis & Trajectensis Salmatica induerunt: statimque memoratus Archiepiscopus decantavit solemnis festi officium, & præsentatum sibi Regem ungens coronavit secundum consuetudinem in talibus eatenus observatam.

Consecratione verò ex more peractâ, locavit eum consecrator memoratus in sedem Regni Teutonicorum Francorum dicens: *Super thronum Sedis gloriosa Regni Francorum & Romanorum sedeas, & judicium & justitiam in terra facias.* Responderunt: *Amen.*

Postea accedens Christianus Archiepiscopus Moguntinus Pontificalibus similiter indutus cum oleo sanctificato, dextram ejus foris perunxit dicens: *consecrare te dignetur Omnipotens Deus in Regem Romanorum, qui David per manum Samuelis Propheta inungi jussit super populum Hebræorum.* Amen.

Accedens dein Arnoldus Archiepiscopus Trevirorum manus super caput ejus in modum crucis posuit, & clarâ voce dixit: *descendat in te Spiritus Sapientia, intelligentia, scientia, pietatis, fortitudinis, & consilij: replearisq; Spiritu Timoris Domini.*

Ludovicus verò Comes Palatinus Rheni Archidapifer Imperij, globum aureum in manus ejus posuit dicens: *Accipe globum sphericum: ut omnes terra nationes Romano Imperio subijcias, & Augustus gloriosus appellari valeas.* Et respondebatur: *Amen.*

Marchio autem Brandenburgensis Archicamerarius Regni anulum in manum ejus tradidit aureum cum sceptro Regali dicens: *Accipe signaculum Monarchia, ut Romanum Imperium in suo vigore conserves; & invictâ virtute ab omni Barbarorum incursione liberum defendas.* Respondebatur: *Amen.*

Saxonum verò Dux Ensisfer Imperij propius accedens gladium ei porrexit aureum sive Anglicum Caroli magni dicens: *Accipe gladium Regium, ut rebelles severâ correptione potenter affligas: omnesq; benivolos in pace tranquilla gubernes.* Rex autem Boemiarum Pincerna de Imperij consensu Archiepiscopi Coloniensis coronam Caroli Magni auream capiti Regis imposuit dicens: *Accipe diadema splendidum, ut sis virtuosus actibus adeo coruscus in terris, quatenus merearis coronam aeterna felicitatis habere in caelis.* Amen, Amen.

Quibus omnibus ritè ac solemniter peractis, octo Rex Wilhelmus ibidem permansit diebus, consilium tractanscum Principibus arcanum, quemadmodum Regni jura disponeret, atque Fridericum sequentes abrogatum humiliaret. Omnes autem inferiorum partium Principes, Nobiles & civitates obedientiam Wilhelmo Regi præstiterunt præter castellanos quosdam, inter quos erat præcipuus unus, qui insulam Cæsarianam Keiservverde nuncupatam vulgariter in Diocesi Coloniensi haud procul à Novesio nomine Imperatoris gubernabat. Sed Friderico fidelis nullâ potuit ratione induci, ut Regem Wilhelmum admitteret.

Ffff

Unde

Wilhelmus
Coes Hol-
landiæ fit
Rex Roma-
norum.

Ceremo-
niae in co-
ronatione
habitæ.

Keiserwer-
de obside-
tur.

Unde commotus Rex Wilhelmus de consilijis Principum contra-
ctis copijs arcem Keiservverde obsidione vallavit, & magnâ virtute se
credidit illam posse subvertere. Castellanus autem providentiâ usum ca-
strum fortissimè antea munierat, & omnibus necessarijs abundanter im-
pleverat. Unde posteaquam Rex Wilhelmus obsidionem aliquandiu
continuaverat videns se nihil proficere posse, illam solvit, & ad superio-
res Regni partes ascendit.

Rex Gallo-
rum in Sy-
ria capitur.

Anno prænotato Ludovicus Rex Gallorum, qui anno Volpoldi
Abbatis III. cum uxore & magno suorum exercitu contra Saracenos in
Syriam navigaverat, Dominatam urbem locupletissimam in litore Nili
fluminis sitam cœpit, & varijs inde prælijs cum Saracenis habitis tandem
superatur, & capitur, pro cujus liberatione Dominata redditur. Marga-
retha verò Regina capta Ludovico viro suo filium apud Dominatam
peperit, quem ab eventu Tristanum nominavit.

M C C L.

Eringus fit
Episcopus
Herbipol.

Anno Volpoldi Abbatis VI. mortuus est Hermannus de Londe-
purg Episcopus Herbipolensis, & Orientalis Franciæ Dux, Princeps per
omnia magnificus, qui multas injurias & tribulationes à civibus suis
contra justitiam sustinuit, sed victor tamen semper triumphavit.
Post quem Eringus de Reinstein Canonicorum electione successit,
& annis XVI. præfuit, qui & ipse graves civium fraudes insolentiâque
sustinuit: cives etenim Herbipolenses jugum Pontificum & Ecclesiæ
semper contra æquitatem cupientes excutere, à multis retro annis plura
cum Episcopis bella in proprium detrimentum & urbis destructionem
gesserunt: id maximè quærentes, ut more quarundam civitatum Impe-
rij libertate donarentur. Quod cum jure assequi non possent, sæpius inju-
riâ tentaverunt: constat enim manifestè, quod Pipinus & Carolus ejus filius
cognomento magnus, Francorum quondam incliti Reges Beato Burghar-
do Herbipolensium I. Episcopo ipsam civitatem cum Ducatu Franciæ
Orientalis, in jus proprium & perpetuam Ecclesiæ possessionem, tradi-
derunt, quod literis & monumentis sufficientibus novimus probatum.
Nullo igitur jure, nullâ justitiâ, nullâ ratione Herbipolensibus postea
licere potuit Dominium Ecclesiæ subterfugere, Episcopum & Ducem
sibi ab Imperio datum repellere, aut sibi libertatem usurpare.

Anno etiam prænotato hyems asperrima, & nimis diurna, gla-
cie nivibusque abundans nimium, quibus tamen resolutis in aquam, in-
undatio maxima fuit subsécuta, cujus impetu prævalente plura in diver-
sis locis ædificia subvertebantur.

Fridericus
Imperator
II. obiit.

Eodem anno Fridericus Imperator abrogatus tendens in Apuliam
Florentinorum urbem præterijt, quanquam factionis suæ multos in ea
haberet consentaneos. Noluit enim intrare, nescio propter cujus vaticini-
um, qui dixerat eum in illa moriturum. Cùmque ad Tarentinam per-
venisset urbem, vel ut alij volunt Fiarenciolanam, graviter infirmari cœ-
pit, sive ut dicebatur ex veneno, quod bôtro immisum comederat, sive
itinere simul & animo fatigatus in dignitate subsistere ibidem cogebatur.
Qui videns sibi mortis adesse tempus, accitum ad se Capellanus suum
rogat Sanctorum Ecclesiæ sacram cõmunionem; cernens autem Capella-
nus Imperatorem extremo jam spiritu laborantem interrogat, si mori
velit.

velit in unitate fidei Catholicae, & mala in Ecclesiam commissa Romanam retractare consentiat. Annuat cum lacrymis Princeps prope moriturus, & praemunitus Sacramentis Dominicis, idibus Decembris ab hac vita migravit anno aetatis suae LVII. completo. Hic Astrologorum vanitati nimium credulus & vitam sibi promittebat annosam, & certam de cunctis inimicis victoriam. Unde in praesumptionem elatus hoc de se tetrastichon composuit, quo animi levitatem sui palam sapientibus declaravit.

*Fata movent, stelleque docent, aviumque volatus,
Quod Fridericus ego Malleus orbis ero.
Roma diu titubans varijs erroribus acta
Concidet: & mundi desinet esse caput.*

Cujus vanitatis versiculi postquam ad manus Innocentij Papae IV. pervenissent videns hominis levitatem animi, quod astrorum cursus aviumque volatus atque garritus aliquid magni rebus suis praesignare credebatur futurum: hos sequentes in eum propterea versiculos lusit cupiens illum a vana spe sua recedere, & ad solidam veritatis observantiam redire

*Fata silent, stellaeque tacent, nil praedicat ales:
Soli est proprium scire futura Dei.
Niteris in cassum navem submergere Petri,
Fluctuat, at nunquam mergitur illa rates.
Quid divina manus possit, sensit Julianus,
Tu succedis ei, te tenet ira Dei.*

*Fata volunt, scriptura docet, peccata loquuntur:
Quod tibi vita brevis, poena perennis erit.*

Sepultus est autem in Regno Siciliae in Ecclesia montis Regalis cum annis jam regnasset octo & triginta, vir non solum animi vigore, sed etiam corporis viribus excellens. Qui si arma in Christi hostes, & non in Christianos ipsos vibrasset, sicque ab Ecclesiasticis rebus, & Pontificum persecutione abstinuisset, Maximi nomen Imperatoris cum immortalitate haberet. In cujus tumulo Clericus quidam Arebinus hoc Epitaphium Manfredi ejus filio annuente dictavit, & insculpi fecit.

*Si probitas sensus, virtutum gratia census
Nobilitas orti possent resistere morti;
Non foret extinctus Fridericus, qui jacet intus.*

Igitur mortuo Friderico Conradus filius ejus ex Jola Joannis Hierosolymorum Regis filia legitime natus, quem Pater dudum Regem, & successorem Imperij designavit, contractis undique copijs magno cum apparatu in Siciliam, & Apuliam navigio per Marchiam Tarvisinam Venetorum auxilio sub stipulatus venit. Quem Manfredus Friderici ex concubina filius dissimulata tristitia (quippe qui regnandi cupidissimus erat) cum ingenti gaudio apparenter suscepit, seque & omnia suae ditionis propria illius Imperio cum universo regno subiecit. Secretum mentis consilium in tempus aliud callide dissimulans. Conradus itaque Regno potitus avito laesa Majestatis reos in primis Neapolitanos condemnavit, quos per suos oratores ad satisfactionem compellabat. Verum cum se nihil proficere conspexisset, urbem ipsam Neapolim furens obfidione vallavit, quam octavo de post mense ad deditionem compellens

Vanitas
Augurum
& Astrologorum
aperta.

Papa redarguit
vanitatem.

Versiculi
Papae contra
Fridericum.

Fridericus
secundus
in Sicilia
sepultus.

Epitaphium
ejus.

Conradus
filius
succedit Patri.

Conradus
Neapolim
capit.

murisq; per circuitum dejectis inermem & immunitam penitus reddidit, melioribus civitatis aedibus omnino subversis. Post hæc in Capuam conversus, quæ Neapolitanis ante ipsius in Italia adventum faverat, eam quoque muro spoliavit, & omnibus in prædam militibus concessis inopem fecit. Aquinum etiam nobile oppidum vi captum & spoliatum incendit, ac deinceps ferme biennio in Sicilia, & Apulia tyrannizavit.

MCCLI.

Anno Volpoldi Abbatis VII. Christianus Archiepiscopus Moguntinus ejus nominis secundus moritur: cui Gerhardus electione Canoniorum succedens præfuit annis ferme novem, vir in agendis prudens & magnificus.

Anno prænotato Innocentius Papa IV. Legatum de Latere misit ad Principes in Germaniam F. Hugonem Barchionensem ex Ordine S. Dominici Rom: Ecclesiæ Tituli S. Sabinæ Presbyterum Cardinalem, virum in divinis scripturis illo tempore doctissimum, utpote qui totum novum, & antiquum Testamentum suis commentarijs multiplici explanatione dilucidavit, & varia scripsit. Hic posteaquam venisset in Germaniam Regni Principes in diversis locis sæpius convocavit, Innocentij Papæ literas & monita proposuit, & ut abjurato Conrado Friderici Imperatoris demortui filio tanquam tyranno excommunicato, & Christi adversario Wilhelmo Regem novum atque legitimum sequerentur sub vinculo anathematis præcepit.

Claruit his ferme temporibus David Ordinis S. Francisci natione Teutonicus, doctus, devotus, & sanctus, qui multis, & in vita, & post mortem fertur coruscasse miraculis, & scripsit pro institutione Novitorum claustralium opus pulchrum & utile, quod rectè Profectus intitulatur Religiosorum in duobus libellis distinctum; quorum primus compositionem docet exterioris hominis, & secundus interioris. Et quia sermonum popularium declamator fuit egregius, de tempore simul, & de Sanctis devotioni congruos sermones composuit, sepultus est in conventu Augustensi.

Eodem anno Conradus Rex supra dictus ad Imperium aspirans Papæ Innocentij fautores crudeli vastatione persequitur, & Wilhelmo Regem cum omnibus sibi adhærentibus in Regno Principibus licet frustra debellare meditatur. Unde rebus suis in Sicilia, & Apulia compositis, Papæ Innocentio adhuc in Gallia existente, cum exercitu in Germaniam revertitur, veniensque in Bavariam Henricum Ducem, cujus sororem habebat sibi matrimonio copulatam, ejus postulavit auxilium. Contractis itaque copijs hi duo Principes, vastatisque omnibus, quæ in Episcopio erant Ratisponensi, rapinis & incendijs Provinciam omnem in odium Papæ ac Regis Wilhelmi desolârunt.

Postea civitatem ipsam Ratisponensem ingredientibus Dux Henricus Monasterium S. Emerami sibi deputavit hospitium, Rex verò Conradus majorem Ecclesiam in diversorium commutavit, ambæ turpiter violantur Ecclesiæ, & sola innocentia pro crimine reputata vexabatur. Conveniuntur Monachi S. Emerami super bonis cujusdam Judæi nuper apud eos baptizati, quæ nec receperant, & nec habuerant, & ad restitutionem impossibilem urgebantur. Dux igitur extorsis clavibus Monasterij, & Ecclesiæ

Idem Capuam & Aquinum capit.

Gerhardus fit Archiepiscopus Moguntin.

Hugo Cardinalis in Germaniam mittitur.

David Ord. Minorum.

Conradus in Bavariam venit.

Ratisponam depraedatur.

Ecclesiæ S. Emerami omnem domus & templi suppellectilem rapuit, & quidquid invenire potuit deportavit. Deinde iv. Cal. Januarij in tempesta noctis silentio nobilis quidam de Hohenfels Vassallus Ratisponensis Episcopi dolens contra Deum fieri quæ fiebant, & vindicare volens injuriam Sanctorum, & Domini sui, velut alter Phinees Conradum impium Regem inò hostem Ecclesiæ atque tyrannum occultè statuit interficere, & Dei populum à tanto persecutore liberare, itaque conclave dormientis cum gladio armatus ingreditur, sed Conradus auspicio Friderici militis de Euvvisheim cubicularij suscitatus absconditur, & fugâ lapsus paratæ internecioni subtrahitur illâ horâ, & salvatur. Manè Conradus pro ultione faciendâ injuriarum nimium commotus S. Emerami rursus cum Duce Henrico ingreditur & plura illius ædificia subvertens funditus demolitur gravissimas dein' Monachis, & Clero exactiones solvendas indixit, si velint Ecclesias ab incendio illasas permanere, unde Monachi sæpè dicti Cœnobij obligatis bibliothecæ voluminibus, & quidquid habere poterant, vexam redemerunt inviti, ad quam redimendam altare quoddam portatile aureum pondo marcarum septem & sexaginta, quod à temporibus Henrici Imperatoris iv. constructum usq; ad ea tempora duraverat, distraxerunt. Interea Rex Wilhelmus audiens crudelitatem, quam in Clerum, & Monachos Conradus apud Ratisponam exercuerat, in contractis undique copijs cum valido exercitu cœpit procedere, quod posteaquam illi veridicâ relatione amicorum innotuit, terga dedit, & cum suis in Apuliam reversus est. Porro Henricus Baviaræ Dux, qui malorum in Clerum commissorum author & cooperator extitit, pœnas non diu post dedit.

MCCCLII.

Anno Volpoldi Abbatis viii. Indiçt. Rom: xii. Conradus Rex de Germania reversus in Apuliam fratris Manfredi subdolâ machinatione veneno clystero immisso (ut ferunt) de medio sublatus est, & in Apulia sepultus. De quo legitur quod in odium Romani Pontificis multos cum Ecclesia fideliter sentientes de Sicilia pariter, & Apulia crudeliter exterminaverit, non solum laicos, sed Monachos quoque, Clericos, & alias quasilibet personas Ecclesiasticas. Unde etiam in excommunicatione Papali decessisse illū historiæ perhibent, quod ex eo maximè verum elucet: quoniam post depositionem patris Innoentium Pontificem iv. usq; ad mortem semper fuit persecutus, nec audebat in Italiam venire Pontifex, quandiu Conradus vixit in humanis. Qui ubi mortem sibi propinquantem conspexit animæ curâ præmissâ testamentum instituit, & Conradinum ex filia Otonis Baviaræ Ducis filium legitimum ac unicum Regem, heredemque bonorum omnium designavit, qui cum adhuc esset puerulus quosdam ex Germania Nobiles ei tutores deputavit, & tam ipsum quàm Regna tutelæ Sedis Apostolicæ comisit. Verùm ista commissio parum, imò nihil Conradino profuit, propterea quod Innocentius Papa totam Friderici II. progeniem ut hostem, & inimicam Ecclesiæ delere cogitavit. Anno igitur prænotato Innocentius Papa IV. auditâ morte Regis Conradi. nono posteaquam Galliam intraverat anno, in Italiam redire disposuit, mentisque suæ institutum ministrantibus classẽ Januensibus opere quantocius adimplevit. Romam tamen intrare noluit, nisi Ro-

Conradus internecioni subtrahitur.

Conradus in excommunicatione moritur.

Conradinus Conradi filius.

Papa Conradinum persequitur.

mani binos Senatores, quos ex more quasi Regiam potestatem exercentes quotannis constituebant, aut deponerent, aut se præsente moderarent. Quod facere Romanis omnino recusantibus Pontifex Perusium concessit, ubi comparato exercitu Apuliam primum contra tutores Conradini deinde Neapolim instaurando sibi subegit. Manfredus autem hæc videns, cum post Tarentini Principatum jam diu ad Siciliae Regni fastigia callide aspirasset, Pontificis partes contra tutores Conradini nepotis fovere constituit. Unde Papa Manfredi servitio delectatus Principatum illi Salernitanum confirmat, dejectis Conradini tutoribus cuncta Manfredi favoribus & auxilio in potestatem redegit.

Manfredus
Papæ con-
sentit.

S. Guta Vir-
go moritur

Eodem quoque anno nona decima die mensis Martij obiit Christo devotissima Virgo sancta Guta divæ matronæ sanctæ Elisabethæ Thuringorum olim pedisequa & secretorum ejus conscia, quæ post mortem Dominæ suæ per annos unum & viginti supervivens in hoc mortalitatis exilio vitam suam in omni sanctitate perficiens feliciter consumavit, & multis miraculis viva & mortua coruscavit.

Joannes fit
Abbas
Spanheim-
ensis.

Anno autem prædicto IV. Calendarum Decembrium Ivanus Monasterij quondam mei Spanheimensis Abbas VII. senio & diurnâ infirmitate gravatus diem clausit extremum vitæ præsentis. Huic in eadem Abbatia Fratrum electione successit Joannes ejus nominis primus, qui præfuit annis duodecim, mensibus quatuor, diebus uno & viginti vir quidem bonus & religioni temporis conveniens.

MCCLIII.

Innocentius
Papæ mori-
tur.

Anno Volpoldi Abbatis nono Manfredus Friderici quondam Imperatoris II. ex concubina filius, cernens opportunum sibi arridere tempus, Regnum Siciliae contra voluntatem Innocentij Papæ occupavit, & omnes regnicolas in sua verba jurare coëgit. Quod mox ut Papæ innotuit contractis undique militibus exercitum contra illum movit in Apuliam, sed prius quam animi sui conceptum posset deducere in effectum, in civitate Neapolitana constitutus ex infirmitate gravissima ab hac vita migravit, & vacavit Sedes Pontificalis duobus annis, propterea quod Cardinales convenire non poterant, & multa inter se impedimenta interponebant, sed interea vacante Sede Manfredus vires suas & imperium non mediocriter augere potuit, & auxit & pene totius Regni Siciliae rebelles sibi socios confœderavit. Gibelinos quoque per Italiam discurrrens sub nomine tutelæ Conradini Nepotis sui, de quo diximus, in suas partes traxit.

Vacat Se-
des annis
duobus.

Manfredus
quærit ne-
potem ve-
neno peri-
mere.

His temporibus Margaretha Ducis Baviaræ Ottonis filia, Conradi Regis defuncti relicta vidua cum parvulo suo filio Conradino, vitam agebat apud Suevos in Germania. Susceperat etiam Ducatum Suevorum à Conrado Rege dotis nomine, quem & possedit quamdiu fuit in humanis. Manfredus autem Castardus qui mortuo Papa Innocentio Regna Siciliae & Apuliae nepotis nomine jam liberè possidebat, existimans se tempus opportunum invenisse quo sibi & liberis suis Monarchiam Apuliae perpetuò stabiliret, post patricidium fratricidiumque, etiam nepotidium machinatur, pessimam tyrannorum nequitiam securus. Consilium igitur pravæ mentis opere cupiens adimplere, nuncios ad Matrem Nepotis Conradini cum varijs donis atque muneribus solemnes destinavit, qui dicerent omnia in Regno esse pacifica; nihilque restare aliud, nisi

Legatos
mittit in
Germaniâ.

nisi ut filium mitteret quantocius tanquam hæredem legitimum ad Regni solium solemnitè inthronizandum, se quoque tutorem nepoti fore in cunctis fidelissimum omni tempore promittebat. Verùm Conradini Mater ut femina sagax doli & fraudis Manfredi non penitus ignara; quoniam ejus ad filium delata munera suspecta habuit, alium quendam Conradino filio Coetaneum puerum vestibus admodùm pretiosis indutum Legatis quasi filium proprium videndum exhibuit, cui cùm inter cætera dona missa, quasdam venenatas confectioes obtulissent, ille more infantum partem confectiois toxicæ rapiens avidiore hiatu absumpsit, ac paululum postea mortuus est. Quod Oratores missi videntes, tristitiâ gaudentes simulatâ in Italiam reversi nepotem Manfredo nunciarunt extinguentem. At ille post simulatam de morte nepotis tristitiam, jam ut proximus hæres Regnorum potentiâ securus potitur.

Anno prænotato maximi per Germaniam venti cum nimis importuna tempestate flaverunt, quorum impetus multa ædificia, & fortissimas turres in diversis locis subvertit, arbores cum radicibus de terra magnas evulsit, & cum infinitis damnis etiam homines in domibus plures oppressit.

MCCLIV.

Anno Volpoldi Abbatis x. in mense Februario cives Moguntinenses, & Wormatienses posteaquam pluribus annis in dissensione mutua steterissent, ad pacis, & concordia unitatem reversi sunt, & foedus inter se perpetua unionis amicitiaq; constituentibus literarum robore firmarunt.

His etiam temporibus inter Episcopum Wormatiensem Richardum, & cives suos non parva dissensio fulminans perdurabat. Emicho quoque Comes de Lyningen, frater Henrici Spirensis Episcopi hostiles contra Richardum Episcopum dictum gerens animos, totis laborabat viribus, ut eum per insidias quovis modo captum potuisset abducere. Qui secretò per amicos de perfidia Comitis certior factus ad cives suos Wormatienses non obstante dissensione pristina se contulit, à quibus honorificè intromissus, & defensus eorum auxilio minas Comitis evasit. Cujus Beneficij memoriam animo figens idem Richardus Antistes, ne civibus tam munificis videretur ingratus, in concordiam pacis mox redijt, & se gratum ostendens Benefactoribus reciproca illis beneficia impendit.

His temporibus, & multi & varij in Regno Teutonum Francorum fuere tumultus, cùm Sede Apostolicâ biennio, sicut diximus vacante, pauci rectitudinem, omnes cordium suorum sequerentur in imperio toto voluntatem. Nam etsi major pars Teutonicorum Wilhelmum sequeretur ut Regem, plures tamen ex militarium ordine prædam malentes, quàm pacem, imperij civitatibus erant infensi.

Unde Wilhelmo Rege dicto in Hollandia, & Brabantia diutius aliquantò morante; civitates Imperij circa Rheni partes superiores, quæ in verba ejus consenserant, multas à raptoribus injurias dictim acceperunt. Convenientes igitur apud Moguntiam potiores civitatum, & oppidorum Wormantiæ, Bopardiæ, Wefaliæ, Bingiæ, Oppenheim, Fridbergiæ, Franckenfurdia, Geilenhausen, Frislaria, Erfurdia aliarumque urbium multarum in die S. Margarethæ Virginis, & Martyris pro communi pace viventium, & defensione civitatum necessaria

Mater Cō-
radini Le-
gatos illu-
sit.

Inter Mo-
guntinos
& Worma-
tens. con-
federatio.

Latronum
& raptorū
pœna.

Reichen-
stein à civi-
bus capitur

Kislau da-
tur Eccle-
siæ Spiren-
si.

Abbatē
auxere pro-
ventus Ec-
clesiæ Mo-
guntinæ.

Joannes
Beck histo-
riograph⁹.

Fabuloſa
narratio de
Alberto
magno no-
tabitur.

ſaria longum habuere tractatum. Conſilio autem diutius habito pro communi bono totius patriæ omnia telonia circa Rhenum depoſuerunt. Diſplicuit hæc neceſſaria civitatum conſœderatio raptoribus, qui de alieno damno ex ſpolijs, & rapina ſuam inopiam relevare conſueverunt. Nec inmerito ſuis pellibus timuerunt; quoniam multi ex eis latrocinio deprehenſi per conſtitutos à civitatibus exploratores capitibus truncabantur. Poſthæc exercitus civitatum in magna multitudine diſcurrens per partes Regni circa Rhenum raptoribus purgavit imperium. Erat caſtrum quoddam latronum Reichſtein dictum juxta Rheni fluenta poſitum haud procul ab oppido Bingen, quodq; nunc juris eſt Eccleſiæ Moguntinæ, in quo raptorum turba ſeſe recipere conſuevit. Ad cujus expugnationem conſœderati cives miſerunt exercitum, & velociter captum latrones, qui fuerant in eo reperti, omnes laqueo ſuſpenderunt. Alias quoque plures munitiones & latibula deſtruxerunt raptorum. Quibus Rex Wilhelmus auditis res ſuas in terris inferioribus diſpoſuit prudenter, & cum parvo exercitu per Rheni fluenta navigio ad Moguntiam aſcendere feſtinavit, ubi convocatis quibuſdam principibus & civitatum Rectoribus colloquium regale cum eis habuit, & multa quæ ad communem pacem, & rei publicæ utilitatem videbantur neceſſaria ſtatuens literis deſignavit. Maxima illius ſolicitudo fuit, quatenus latronibus, & raptoribus è medio ſublatis cunctis hominibus ambulandi, & negotiandi præſtaretur ſecuritas. Pro cujus executione mandati plura contulit civitatibus privilegia, & dedit quibuſdam Principibus caſtella & munera nonnulla haud ſine Regni injuria. Nam Henrico ex Comitibus de Lyningen Epifcopo Spirenſi, qui fuit regaliſ aulæ Cancellarius, quaſi pro mercede laborum ſuorum in perpetuam poſſeſſionem Eccleſiæ caſtrum Kiſſlau dictum cum omnibus attinentijs & proventibus ſuis contulit, & multis alijs multa de bonis Imperij donavit.

Cum hiſ temporibus Canonicorum præbendæ in Eccleſia Moguntina tenues viderentur, & minus ad eorum ſuſtentationem honeſtam ſufficientes egit cum Abbatibus Diœceſis Archiepiſcopus Gerhardus, quatenus unuſquiſque Eccleſiam aliquam parochialem cum proventibus & decimationibus in augmentum præbendarum eorundem capitulo aſſignaret. Equibus Godſcalcus Abbas Montis divi Jacobi prope Moguntiam noſtri Ordinis de conſenſu ſui Conventus Eccleſiam cum decimationibus eis contulit in villa Schorheim. Otto Abbas montis ſancti Diſibodi tunc noſtri Ordinis Eccleſiam in Oſternach cum decimationibus contulit in augmentum, ut diximus.

Anno prænotato contigit quoddam in Colonia factum Alberti Magni Ordinis S. Dominici quondam Ratiſponenſis Epifcopi, viri certè in omni genere ſcientiarum doctiſſimi, quod recitat Joannes de Becka in chronica ſua de geſtis Epifcoporum Trajectenſium, & Comitum Hollandiæ, quem nos Auctorem ſequentes ſive fabula ſit, ſive res geſta, ejus narrationem non aliter quam ſcripſit referimus. Appropinquante inquit Epiphaniâ Domini Rex Wilhelmus migravit ad Coloniam, ut ibidem in honore trium Magorum vota ſua Omnipotenti Deo ſolenni devotione perſolveret. Fuit autem illis diebus regens & legens ibidem Dominus Albertus Ratiſponenſis poſtea Epifcopus de Ordine Prædicatorum, Magnus

Magnus in magia naturali, major in Philosophia, maximus verò in Theologia, qui primum invitatus à Rege cum eo discubuit. Abiturus autem de loco convivij prandio sumpto ipse Regem instantius rogabat, quatenus in die festo Epiphaniarum secum in suo Cœnobio S. Dominici prandere dignaretur. Rex mirandum aliquod videre cupiens facile petenti consentit. In die igitur festo post peracta missarum solemnia Rex ad Cœnobium Prædicatorum juxta conditum intravit, quem Albertus cum honore suscipiens extra domum duxit in hortum Monasterio contiguum, in quo ministros vidit pulcherrimos, qui decentissimè incedentes omnia quæ necessaria videbantur ad convivium, hoc est mensam & sedilia, nihil omnino loquentes in silentio summa cum festinatione, ac maturitate preparabant. Fuit autem eo tempore hyems dura, gravis & asperissima & tota superficies terræ nivibus operata, quapropter omnes qui Regem sequebantur prima fronte murmurare contra Magistrum cœperunt, quod convivas suos in tam horrendo frigore sine foco in horto prandere juberet.

Verùm posteaquam Albertus unà cum Rege resedisset ad tabulam locatis singulis secundum conditionis suæ dignitatem, expectarèntque non sine indignatione mensis escas inferri. Ecce subito nivium omnium illa congeries in momento disparuit, & calor æstivalis maximus radijs solis super discumbentes emicantibus ferventiùs invaluit, produxitque subito virens terra gramen, & mirà venustate pulcherrimi flores, una cum fructibus tam in arboribus quàm gramine apparuerunt.

Mira res, si tamen author depinxit historiam veram. Unaquæque mox arbor ejusdem hortuli, in quo sedebant, fronduit, floruit, fructumque subito maturum in suo genere produxit. Vineæ florens odorem suavitatis dedit, & recentes uvæ in ubertate magna in instanti cunctis mirantibus procreavit. Multitudo quoque avium diversi generis illic visa est convolasse, quarum unaquæque juxta proprietatem apparentis conditionis concussis alacriter pennis, dulci cantilenâ garriens, convivantes latificabat, convertitque non parvam in admirationem, ut non Januarij, sed Maij aut Junij tempus potius esse putaretur, quo vernalis finis æstati solet præbere initium.

Mox etenim longus aliorum hyemalis frigoris prorsus evanuit, & fervor caloris æstivalis in tantum effervuit, ut nonnulli discumbentium propter nimium calorem foderatas vestes cogerentur exuere, & ob eandem causam plerique sibi umbram arte simul, & ingenio, sicut æstate fit, paraverunt.

Ministri verò ministrantes discumbentibus juvenes erant pulcherrimi alacres & incogniti omnibus, quos nemo confedentium esse supra homines aliquid poterat dubitare.

Hi cibum in multa varietate, similiter & potum abundanter inferebant morum incredibilem honestatem cum summa reverentia, & maturitate in omnibus semper conservantes.

Mirabantur omnes cum pavore, nihilominus lætantes pro eo quòd Ministrorum species in solita simul, & cibariorum, & poculorum multimoda varietas, cum nemo sciret unde essent allata, cunctos meritò verteret in stuporem.

Gggg

Duran-

Wilhelmus
Rex invitatus
ab Alberto.

Nives subito
disparuerunt.

Vestes propter
æstum deponunt.

Stupor omnes comprehendit.

Durante convivio in longam horam varios inter se protulerunt sermones. Expleo tandem mirando convivio, mensisque ex more levatis turba ministrorum omnis subito disparuit, avium cantus omnino desijt, arborum & graminum viror confestim aruit, & omnis jucundæ mentis, vel oculorum delectatio cessavit. Nivis copia, quæ prius videbatur, iterum apparuit, tantumque subito frigus acrem simul, & illos qui discubuerant rursus occupavit, ut omnes qui vestes suas præ calore ante deposuerant, nunc frigore nimio algentes resumptis quantocius indumentis ad ignem, & focos properarent.

His visis Rex Wilhelmus nimium obstupuit, & quod Albertus mortuum omnium esset doctissimus, apertè recognovit. Unde pollicitus ei se daturum quidquid postulasset. Qui locum pro Fratribus suis ad construendum Monasterium sui Ordinis in civitate Trajectensi ab eo petijt, impetravitq; cum libertate & multis muneribus. Hæc dictus author in præfata Trajectensium historia scripsit, quæ vera sint an falsâ, haud nostri fore credimus officij velle in hoc loco disquirere, quibus in proposito est historias ab alijs digestas ad nostrum opus convenientes rescribere, quas tamen propterea non intendimus Commentis declarare.

Veruntamen hoc unum nos fateri amor veritatis compellit, quod Albertum de quo postea sumus dicturi latius, virum credimus fuisse optimum, & sanctum, qui nec diabolicis, nec prohibitis ab Ecclesia superstitionibus impenderit studiosum exercitium, quippe qui magis talia improbavit, quod autoritate scriptorum ejus lucidè comprobatur.

MCCLV.

Rex Conventum Principum in Wormatia celebrat.

Anno Volpoldi Abbatis XI. Indiçt. Rom. XIII. Wilhelmus Rex Conventum Principum sibi consentientium celebravit in Wormatia, & multa ibi cum eis pro confirmatione Regni sui tractavit, convenerunt ad eum omnes, qui partes illius sequebantur & mandatis Regijs in omnibus hilariter obtemperabant. Habebat nihilominus non paucos sibi contrarios, & maxime de Ordine militarium hominum inquietorum, quibus rapinæ & latrocinia magis placebant, quàm Regnum.

Regina capitur, ac spoliatur.

Rege autem diutius apud Wormatiam commorante die quadam mense Decembri uxor ejus Regina solatij causa urbem cum honesta comitiva exiens ad Imperiale castrum Drijsels nuncupatum, profectura iter assumpsit. Quod ubi militaris quidam homo Hermannus de Riberg dictus intellexisset, qui animos contra Wilhelmum gerebat infensos, iter illius cum suis obsedit, Reginam & Comitem de Waldeck cum universa eorum comitiva cœpit, spoliataque omnibus clenodijis & rebus captivam ad castellum Riberg ipsam Reginam & comitem duxit: quos tamen dimittere non diu post compulsus fuit.

Eodem quoque anno Henricus Abbas Fuldenfis Ecclesiam Parochialem in Berstat dedit Canonicis majoris Ecclesiæ Moguntinæ cum omnibus proventibus suis in augmentum præbendarum. Hartmannus Abbas in Blidenstat contulit eis Ecclesiam cum decimationibus suis in villa Kemludæ propè oppidum Bingionum, Starchardus Abbas in Selgenstat Ecclesiam contulit in Nüheim.

Alexander fit Papa XV.

Anno prænotato posteaquam Sedes Apostolica biennio vacavit, non sine reipublicæ pariter & Ecclesiæ gravi dispendio, convenientes in

in unum Cardinales Alexandrum ejus nominis IV. Patriâ Campanum in Papam elegerunt, qui præfuit annis sex, & mensibus totidem, vir doctus & magnanimus, qui Manfredum, & alios tyrannos hostes Ecclesiæ usque ad mortem humiliare, & persequi non cessavit. Mox enim ut Papa constitutus est Manfredum disturbatorem verum Ecclesiæ per literas, ut à malè cœptis desisteret, paternè monuit, quem salutis verba contemnente[m] mox publicè anathematis vinculo innodavit.

Manfredus excommunicatur.

Nam sicut antea diximus, nepotem putabat extinctum, & idcirco se ut proximum hæredem Regnorum Apuliæ ac Siciliae Regem in omnibus pro sua voluntate potentem & unicum gerebat, qui ubi se intellexit Papæ decreto excommunicatum, irâ simul & indignatione nimium commotus omne robur exercitûs sui cogitabat in subversionem Sanctorum dirigere, & Romanæ statum Ecclesiæ, si posset omnino extirpare, nam accersitis ex Africa multis Saracenorum millibus contra Ecclesiam Romanam crudelem duxit exercitum, omniâque devastans, homines sine cõsideratione alios crudeliter occidit, alios captivos ingenti cum præda & multis spolijs abduxit. Coacervatis itaque sibi nervis belli, hoc est pecunijs multis Florentinorum ac sociarum Longobardiæ urbium extorres sibi cum Saracenis copulans maximum conflavit exercitum.

Hinc territus Alexandrer Papa diffususque viribus suis cum omni se curia sua Anagniam contulit, Gallis malens confidere quàm Romanis. Misit nihilominus Octavianum Ubaldinum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem cum exercitu Neapolim contra Manfredum, ut fideles in fide servaret constanter pollicitus ac promittens se brevi Campanis omnibus & Neapolitanis auxilium allaturum.

Papa fugit à facie Manfredi.

Veniens autem Neapolim Octavianus cum prævalidis copijs nihil dignum memoria fecit, sed clausus in urbe usque adeò bellum dissimulavit, ut magnam de se apud multos suspicionem relinqueret, ne studio partium Manfredi faveret potius, quàm Domini sui Papæ, qui miserat illum. Nam Ubaldina gens non nisi imperio favere familiaritatis amicitiam videbatur à quo multipliciter fuit honorata. Manfredus etiam sub eodem Legato plerasque Regni partes occupavit: Regioque paludamento superindutus Regem se appellari mandavit, & more paterno solemniter coronari fecit.

His temporibus Othocarus Rex Boemiæ, potenter dominabatur in Austria, ut suprâ diximus, anno Volpoldi Abbatis secundo: cum enim Fridericus Dux Austriæ in bello, quod cum Rege Ungarorum habuit, anno Volpoldi Abbatis jam dicto fuisset occisus, & hæredem non haberet virilem, Ladislaus Moraviæ Marchio Ducatum Austriæ præoccupavit, eò quòd uxorem haberet Ducis Austriæ cujusdam vitæ defuncti filiam, & ob id jure propinquitatis competere Ducatum existimabat. Quo & brevi mortuo Hermannus Marchio de Baden, qui & ipse Domus Austriæ uxorem habuit Agnerem Henrici quondam Ducis filiam, Ducatum occupavit. Contra quem filius sororis Friderici ultimi Ducis occisi, & viduæ Henrici Ducis Suevorum, & fratris Imperatoris Friderici secundi, movens exercitum omnes conatus illius potenter impedit.

Austriam Boëmi occupant.

His ergo duobus pro Ducatu mutuo contendentibus Othocarus filius Wenceslai Regis Boëmorum, à quibusdam Australibus vocatus, sibi

Gggg 2

Duca-

giense.
m varios inter se percolle
vivo, mensi que ex mto
paruit, ayium carnis omni
estim aruit, & omnia p
Nivis copia, que per v
o frigus aërem simul, & l
nes qui vestes suas pr cal
entes relumpis quouscu
lupuit, & quod Albertus m
recognovit. Uade pollic
cum pro Fratribus suis ad co
vitate Trajectani ab eo p
eribus. Hæc dictus aut
e vera sint an falsâ, hanc
nirere, quibus in propo
ous conveniens rel
mmentis declarare.
mor veritatis compellit, qu
is, virum credimus fuisse
prohibitis ab Ecclesia i
um, quippe qui magis tal
ejus lucidè comprobatur.
Rom. xm. Wilhelmus B
celebravit in Worman
i sui tractavit, conven
& mandatis Regis in om
lominus non paucos f
ominum inquietorum, q
am Regnum.
am commorante die qu
solatij causa urbem
trum Dryfels occupavit
aris quidam homo Herm
os contra Wilhelmum gere
ginam & Comitum de Wal
t, spoliataque omnibus
Riberg ipsam Regiam &
diu post compositus fuit.
Fuldensis fœderam Pao
Ecclesiæ Moguntine con
tebendam. Hermann
um decimationibus suis
Starchardus Abbas in S

Ducatum violenter usurpavit. Qui ne contumeliam pro injuria patere-
tur Margaretham relictam quondam Henrici Regis & Ducis sibi matri-
monio copulavit, cum qua jure Ducatum assecutus videretur. Auxilio
igitur Wenceslai genitoris & Austria nobilium fretus, totam sibi terram
potenter subjugavit, multisque annis tenuit.

Ottocarus
uxorem re-
pudavit.

Verum postquam securum se in possessione Ducatus, & ex omni
parte quietum fore jam credidit Margaretham turpiter repudians, notam
sterilitatis in culpam vocavit, & quam vetulam sterilemque prius ignora-
re non potuit consecutus quod optaverat per illam, cum injuria rejecit,
& neptem quamdam Betae Regis Ungarorum pro ea superinduxit.

MCCLVI.

Heidels-
heim deci-
ma vendi-
tur.

Anno Volpoldi Abbatis XII. Bertholdus miles & Conradus Fratres de
Remchingen universam decimam majorē, & minorem in Marchia villae
Heydelsheim, ad eos jure patronatus ab olim pertinentem Decano, &
Capitulo majoris Ecclesiae Spirensis pro certa pecuniarum summa vendi-
derunt. Quam emptionem Henricus Episcopus confirmavit.

Eodem anno facta est divisio Ducatus Bavariae inter Ludovicum,
& Henricum filios Otonis quondam primi ex domo Ducatus memorati
Comitis Palatini Rheni, de quo supra dictum est anno Volpoldi Abbatis
Hirsaugiensis primo.

Magus Sal-
vatorem se
mentiens.

His temporibus fuit homo quidam in partibus transmarinis, qui
magicis artibus mirabiliter imbutus, & necromanticis execrationibus
multipliciter exercitatus se Jesum Salvatorem mundi appellans, multa
prodigiosa per magicam artem miranda coram non intelligentibus
operabatur; quorum offensione multos decepit, & Regna in Asia non
pauca suis erroribus inficiens, tandem cunctis nequam apparuit.

Claruit his quoque temporibus apud Bavaros Otto Episcopus Fri-
singenfis sub Archiepiscopatu Salzburgenfi, nepos Friderici quondam
Imperatoris secundi, vel ut alij volunt primi; Vir in divinis scripturis
eruditus, & saecularis Philosophiae non ignarus, ingenio subtilis, &
claro disertus eloquio; scripsit quondam Chronicorum actuum insignem
historiam, quam in libros octo partiales quidem distinctione, ordina-
tione distribuit. Caetera quae lucubravit, necdum vidimus.

Frisones
devastant
Hollandiam.

Anno praenotato Rex Wilhelmus Conventum Principum ad fe-
stum S. Joannis Baptistae celebravit in Colonia, ubi se pro corona Imperij
anno sequente praenuntiavit iturum in Italiam, monuitque omnes ad ca-
put Jejunij Quadragesimalis proximi esse paratos, & sibi apud Augustam
debere occurrere. Interea vero temporis quo Rex cum Principibus col-
loquium suum celebravit in Colonia, Frisones gentes inquietae, ac fero-
ces eruptione facta intraverunt Hollandiam, & igne ferroque Regionem
depopulantes, cum ingenti praeda ad sua reversi sunt. Veritus itaque
Rex Wilhelmus ne in sui absentia graviora contra Hollandiam atten-
tarent, statuit eos, priusquam proficisceretur in Italiam bello domandos
ab insolentia. Unde magno suorum coadunato exercitu, xxviii. die
mensis Decembris, hoc est in solemnitate SS. Innocentium anno praenotato
movit in eos ad praeliandum. Erat autem frigus intensus, & glacies pa-
ludes aquarum operuit omnes. Est enim Frisia paludibus circumdata
multis, & propterea extra hyemem non satis tuto accessibilis. Rex
verò

verò manè præcedens exercitum ; solus ad explorandum introitum , quo copias introducere potuisset , suo ferebatur caballo . Cùmque nullo suorum sciante de castris exiens super glaciem explorationis gratiâ hinc , & illinc solus equitaret ; ecce subito contractâ glacie caballus , cuius insidebat dorso , in vado paludinoso mergitur . & nec procedere valens , nec regredi , unâ cum fessore nimium periculosè in cæno luctabatur . Viderunt hoc rustici Frisones , qui propè in arundineto latirabant , ad explorandum hostium adventum per cæteros deputati , & putantes quempiam esse de militibus festinanter occurrunt , & hærentem cum equo in paludibus Regem interficiunt anno ætatis suæ xxvii . Regni verò vii . Comitatus autem Hollandiæ xxi . Et sic exercitus ejus fuit subito dissipatus : quia per multos nemo , quò venisset Rex , scire potuit , rusticis illis exceptis qui eum laenter occiderunt . Exercitu enim Ducis auxilio destituto , & ob id mox disperso , occisores Regis noctu prædæ gratiâ reversi , cadaver ejus de palude subtrahunt , & exutum vestimentis Regem se peremisse per indicia manifesta intelligunt . Unde animis confusi nimium , & territi , corpus ejus sub silentio , in quadam domo rusticana sepeliunt , & ibi per multos menses jacuit incognitum cæteris omnibus . Verùm ejus interfectione postea publicatâ , ad Mittenburg translatum est ; & in quadam Monasterio honorificè tumulatum ; cujus interitus multis interitum fecit . Post ejus namque mortem Florentius ejus filius infans sex mensium Hollandiæ Comes hereditario jure declaratus est , qui Comitatum paternum annis fermè xl . gubernavit ; multa cum Frisonibus bella gessit , plures eorum interfecit , & mortem patris sui gravissimâ ultione vindicavit .

MCCLVII.

Anno Volpoldi Abbatis xiii . Indiçt: Roman: v . post mortem Regis Wilhelmi facta est inter Principes Electores de Rege substituendo gravis , & periculosa dissensio . Nam Gerhardus Archiepiscopus Moguntinus , Conradus Archiepiscopus Colonienfis , & Ludovicus Comes Palatinus Rheni , convenientes in unum Richardum Cornubiæ Comitem , fratrem Regis Anglorum comuni decreto in Regem Teutonum ad Romanorum Imperium elegerunt , & per nuncios evocarunt ; Arnoldus verò ex Comitibus de Ysenburg Archiepiscopus Trevirorum cum reliquis sibi consentaneis Principibus , Regem Castellæ Alphonsum Astronomum illum famosum in Regem Romanum : & Teutonum ad Imperium , eligendo vocavit . Unde missis ad illum in Hispaniam Legatis solemnibus , electionem illi ad Imperium Romanum insinuat ; & ut quantocius veniat in Germaniam , & possessionem capiat Imperij , cum debitis sollempnitatibus , instantissimè rogat , promittens se consilio , & suffragio affuturum in omnibus , quo cunctos facillè superet , vincatq ; universos contradicentes suo Imperio . Venientes ad Alphonsum Regem Castellæ , qui missi fuerant , Oratores , & nuncij Principum , fideliter sibi commissa coram illo exposuerunt . Sed ille aut contemnens , aut non curans Romanorum Imperium , nuncios tamen remuneratos muneribus honorificè remisit ad Archiepiscopum ; promittens se cum exercitu convenienti tempore quod non gerebat animo , subsequaturum . Erat enim vir doctus & sapiens propterea suo Regno contentus Romani latitudinem Imperij , ut verus Philosophus , non curavit . Nomen tamen Romani Regis , & titulum

Rex Wilhelmus à Frisij occiditur.

Corpus Regis bis sepelitur.

Dissensio Principum in electione Imperatoris.

Alphonfus Rex Castellæ ab una parte eligitur.

Alphonfus contempsit Romanum Imperium

pro Electorum suorum reverentia, ad tempus assumens tenuit, ac in literis scripsit, ne deferentes sibi hanc supremam Imperij dignitatem veluti arrogans contempnisset putaretur. In alio verò nullo se de Imperio penitus intromisit, nec toties vocatus in Germaniam venit, nec competitorem suum in aliquo molestavit, sed Electorum discordiam derisit. Porro Comes Cornubiæ Richardus quem ab alia parte diximus electum, per suos Electores ab Anglia pari solemnitate vocatus libenter annuit, nomen & titulum Regis Romanorum hilari vultu suscipiens ad Coloniam venit. Quem supra dicti Principes cum magno honore suscipientes ad Aquas grani perducunt, & per manus Conradi Colonienfis Archiepiscopi ungi, & coronari solemniter faciunt. Coronatione autem peractâ cum Principibus suis ad Coloniam revertitur, & à civibus, ut Rex Romanorum verus salutatur. Inde ascendens per fluenta Rheni suffragio eorundem Principum à Bopardiensibus, Wesatiensibus, WORMATIENSIBUS, SPIRENSIBUS, ARGENTINENSIBUS, & alijs Imperij civibus, ut verus Imperator susceptus est. Erat illis diebus Comes quidam de Falckenstein nomine Philippus qui sororem habebat, omnium mulierum, ut dicebatur speciosissimam, cujus pulchritudo usque adeò Regi complacuit Richardo, ut eam in uxorem peteret à memorato Comite, & acciperet. Unde nuptijs apud WORMATIAM, cum magna solemnitate, & pompa celebratis, multis Principibus multa contulit, & pro confirmando sibi Regno infinitas penè pecunias expendit; conflaverat enim sibi magnum thesaurum in Anglia, quem profecturus in Germaniam, secum detulit, & paulatim distribuit, volens nimium ubique videri largus, & gloriosus. Cùmque de civitate transiens ad civitatem, pervenisset usque ad Basileam, & multis muneribus Principes, & Nobiles multos, sicut diximus, sibi tanquam mercenarios quosdam comparasset, jamque pecuniæ nimis prodigaliter expensæ, cœperunt deficere, & abundantiam veterem novâ inopiâ superare. Mox igitur Principes ut Regem pecunijs viderunt exhaustum, nec stipendia posse consueta scientibus aurum persolvere, paulatim omnes ab eo deficiunt, & revertentes ad sua Regem inopem & pauperem solum cum suis Curialibus derelinquunt. innuentes tacitè, prædam eatenus se, non hominem secutos, & qui honoraverunt divitem, egentem contempserunt. Emerat enim Richardus pecunijs Regnum, quibus deficientibus, defecerunt & amici, & propterea amplius regnare non potuit. Quod quomodo sit factum, ad posteritatis notitiam liber altius referare.

Instante siquidem Electionis tempore post mortem Regis Wilhelmi, Gerhardus Archiepiscopus Moguntinus à Duce Brunsvicensi detinebatur captivus, quem ipse Richardus Comes Cornubiæ aspirans ad Imperium pro argenti Marcis octo millibus, ab eodem Duce redemit. eâ videlicet interpositâ conditione, vocem ejus in electione ut habere mereretur ad Regnum, quod & factum est ut diximus. Archiepiscopus itaque Gerhardus de custodia per Comitem Richardum liberatus atque dimissus quod promiserat captivus, explere studuit absolutus. Diem Electionis ad Marpurg in Hassia per Principes constitutam ad Franckfurt oppidum Imperiale transtulit, & ibi Richardum ut compulsus promiserat, cum alijs in Regem elegit. Unde mirum fuit minimè, si deficientibus pecunijs postea deferitur à Principibus, quia pecuniâ Regnum comparavit.

Richardus
Comes ab
alia parte
eligitur.

Richardus
Rex susci-
pitur.

Ducit uxorem
Wormatiæ.

A Principibus
deferitur.

vit. Itaque Rex Richardus in Basilea constitutus, posteaquam se Principum auxilio destitutum vidit, nec amplius commorari posset in paupere Regno, ad Comitatum suum in Angliam redire statuit, malens Comes esse dives, quam Rex pauper, atque contemptus.

In Angliā revertitur.

Commisit ergo Wernhero Moguntino Archiepiscopo, qui Gerharδο successerat, sicut dicemus, Alsatiā, Philippo de Falckenstein uxoris suæ germano Wederaugiam, & Philippo de Hohenfels partes Rhēnas atque Bopardiā; & negotijs Imperij, ut potuit, dispositis, cum uxore, & familia sua in Angliam reversus est, promittens se rediturum quantocius ad Regnum gubernandum Romanum; qui tamen deinceps in Germaniam non venit.

Hæc siquidem de Rege Richardo, per anticipationem diximus, quæ tamen non omnia uno eodemque anno, sed in quatuor fermè annis gesta fuerunt, sicut inferius suo loco, anno Volpoldi Abbatis XVII. dicitur.

Anno præscripto die mensis Novemb. VIII. mortuus est Richardus Wormatiensis Episcopus, qui multas injurias à Comite de Lyningen Emichone, toto Pontificatus sui tempore sustinuerat. Cujus quidem persecutionis causa fuit alter quidam Eberhardus de Badenbergo Præpositus S. Cyriaci Mart. in Nuhsen prope Wormatiā, ut dicemus. In Electione namque memorati Præfulis Richardi, quidam ex Canonicis præfatum Eberhardum de Badenbergo in Episcopum elegerunt, qui à majori Capituli parte repulsus, atque contemptus, contra verum Pontificem animos gessit inimicos, quem supradictus Comes de Lyningen manutenuit, & contra Episcopum multipliciter armavit. Omnes denique redditus & proventus extra Wormatiā cedentes, pro suo Antipontifice violenter detinuit, & Episcopum injustè nimium afflixit, ita quòd exire Wormatiā quoquam non præsumpsit. Richardo autem Episcopo vita defuncto, & in Ecclesia Wormatiensi sepulto, Canonici unanimi consensu in Pontificem suum elegerunt Conradum de Durckheim majoris Ecclesiæ Moguntinæ Decanum, virum probum & prudentem, qui XXI. die post electionem sui obiit, & Moguntia in Principali Basilica ante altare S. Petri sepelitur. Quo etiam mortuo, volentes communi utilitati, & paci consulere Fratres Canonici præfatum Eberhardum de Badenbergo communi voto in suum Pontificem elegerunt, qui assumpto Pontificatu, præfuit annis XX. & multa bona fecit Ecclesiæ in Nuhsen, habuitque cum Wormatiensibus lites continuas.

Richardus Episcopus Wormatiens. obiit.

Conradus Episcopus Wormatiens.

Eberhardus Episcopus Wormatiens.

MCCLVIII.

Anno Volpoldi Abbatis XXI. Indict. Roman. I. Gerhardus Archiepiscopus Moguntinus Ecclesiam S. Catharinæ in oppido Imperiali Oppenheim in Parochialem crexit, Dioccesimque suam Moguntinam à Wormatiensi, quæ in eodem oppido conterminant, ex mandato Richardi Regis Romanorum distinxit; sicut patet ex literis ejusdem Pontificis, quarum tenor sequitur talis.

Nova in Oppenheim Parochia.

Gerhardus Dei gratia sancte Moguntina Sedis Archiepiscopus Sacri Imperij per Germaniam Archieancellarius. Cum ad mandatum Serenissimi Domini nostri Romanorum Regis illustris per antiquiores, & meliores incolas loci revelatis antiquis & veris limitibus, qui Moguntinam Dioccesim à Wormatiensi distinxerunt (quamquam per ignaviam fuissent in parte convulsi) extiterit liquido declara-

declaratum, quod nova civitas in Oppenheim in nostra sit Diœcesi constituta, ac populus civitatis ejusdem numero & autoritate in tantum excreverit, Domino adaugente, quod ipsum deceat, imò expediat ob animarum salutem, singularis ac proprij Rectoris regimine gubernari. Nos de consilio & assensu Capituli nostri, & Præpositi S. Victoris loci Archidiaconi, Ecclesiam S. Catharine in ipsa civitate fundatam in Parochialem Ecclesiam erigimus, facimus, & creamus, ipsamque jure & honore Parochialis Ecclesie insignimus; concedentes eidem, ut proprij Baptisteryi usum habeat pro suis parvulis baptizandis; nec non cœmeterium speciale, ad commodum sepulture. Juratos & habeant, & ordinent speciales, qui ea que sunt Juris spiritualis promoveant, & disponant. In ejus facti testimonium, & debitam firmitatem præfens scriptum nostro & Capituli nostri ac Præpositi præfati sigillis fecimus comuniri. Datum Moguntia V. nonas Julij, anno Domini MCLLVIII.

Oterheim
Oppidum
Imperiale
parvum.

Anno etiam prænotato Canonici majoris Ecclesie Metensis in Lotharingia, omnia bona sua quæ habebant in Gaviodoro, ubi S. Rufus Metensis quondam Episcopus corporaliter quiescit, pro mille & quadraginta libris monetæ Metensis Capitulo majoris Ecclesie Moguntinæ vendiderunt, sicut in originali legitur. Est autem Gaviodorum, vulgariter Garvvodenheim oppidum Imperiale Moguntinensis Diœcesis haud procul ab Oppenheim situm Comiti Palatino Rheni ab Imperio, cum quibusdam alijs, à multis annis, ut suo dicemus loco, impignortum, modicum, parvum, & rurale de patrimonio S. Rufi quondam Episcopi Metensis, cujus vita multis miraculis olim coruscavit.

Manfredus
persecutor
Ecclesie.

Eodem quoque tempore Manfredus occupator Regnorum Siciliae, & Apuliae partes Alexandri Romani Pontificis, ut coeperat, viribus totis persequitur, & multa contra Ecclesiam prava, & iniqua machinatur. Ecelinus autem quidam bellicosus Friderico quondam Imperatori familiaris, Manfredi partium in Transpadanis tirannidem exercens copiosissimas contra Guelfos, hoc est Ecclesie partes sequentes instruxit acies. Quibus cum Alexander Papa, Venetos habens in auxilium, opem ferre statuisset, Philippum Fontanensem Ravenar Archiepiscopum in Legatum Sedis Apostolicæ creavit. Conveniens cum potestate Legataria Venetias Cruciatam in Ecelinum prædicavit; cruceque tunc signatis, æterna præmia vitæ repromittens. Occupabat tum Ecelinus Mantuam habens in exercitu præter Germanos milites, & multarum suffragia urbium Paduanorum non minus duodecim millia, quos non tam militum, quam obsidum loco secum abduxerat. Verùm non diu post obsidionem Mantuæ solvens Ecelinus Veronam cum exercitu occupavit. Audiens interea Paduanos defecisse à fide, & ad Guelfos declinasse, vehementer iratus est, & in vindictam perfidiæ Paduanos omnes, quos secum in exercitu abduxerat, duodecim videlicet millia virorum, diversis cruciatibus miserabiliter peremit.

Crudele
factum
Comitis
Ecelini.

Richardus
in Regem
consecra-
tur.

Anno prænotato Richardus Cornubiæ Comes in Regem Roman: ut supra per anticipationem diximus, anno præterito electus per Coloniensem Archiepiscopum Conradum in Ecclesia Beatissimæ Genitricis DEI MARIÆ Aquisgrani consecratus est in Principum quorundam præsentia, Gerhardi videlicet Archiepiscopi Moguntini, & Ludovici Comitis Palatini Rhenensis, & aliorum qui electioni ejus consenserant. A quibus post Coronationem suam, quemadmodum supra jam diximus

per

per multas civitates & urbes Regni circumducitur, & Rex Romanorum in singulis cum honore salutatur.

MCCLIX.

Anno Volpoldi Abbatis xv. Indictio: Roman: secundâ in Dom: tertia post festum Dominicæ Resurrect: qua pro Missæ Introitu cantatur in DEI Ecclesia, Jubilate, celebratum fuit Ordinis nostri Capitulum Provinciale in Monasterio S. Petri apud Erpfurdiam. In quo præfiderunt Ludovicus de Reinharzbronna, Gerhardus in Nuenburg, & Wernherus in Gerone Monasteriorum ejusdem Ordinis nostri venerandi Abbates, qui ex multitudine Abbatum qui tunc convenerant, undecim numero in Diffinitores elegerunt; cum quorû consilio multa pro reformatione Ord: utilia & necessaria statuerunt; quorum exemplum literis commendatum in Archivis continetur. In eodem Capitulo Visitatores auctoritate Apostolica, singulorum Monasteriorum per Diœceses, more Ordinis deputarunt, quibus per literas Præsidentium sigillis confirmatas, modum visitandi, & formam tradiderunt; contumaces & absentes à Capitulo pœna dupli taxarunt. Solutionem verò dupli negligentibus, jejunium in pane, & aqua singulis ferijs sextis continuandum imposuerunt, donec satisfacerent in orationibus. Contemnentibus verò jejunium, & nihilominus solutionem præmissam differentibus pœnam suspensionis ab officio simul, & divinis imposuerunt: mandantes nihilominus per ipsos Visitatores etiam graviorem in contumaces ferri sententiam. Et notandum quòd triennale sive generale Ord. Capitulum, quod Provinciale nuncupant, cœptum est celebrari à temporibus Innocentij Papæ tertij, ut supra diximus anno Marquardi Abbatis septimo; quod tandem in plerisque Provincijs cum tempore deficiens, per Benedictum Papam duodecimum, & postremò per generale Concilium Constantiense, ut suo loco dicemus, fuit innovatum.

Capitulum Provinciale celebratum est Erpfurdiz.

Capituli Provincialis reformatio.

Anno Volpoldi prænotato mortuo Ottone Abbate Monasterij S. Præfulis Disibodi Ord: nostri, quod situm est in Comitatu Spanheimensi haud procul ab oppido Sobenheim, Monachi Cisterciensis Ord: pro eodem Cœnobio sumis conatibus laborarunt, tantumque, & precibus & promissis apud Gerhardum Archiepiscopum Moguntinum, & Canonicos majoris Ecclesiæ, tanquam loci fundatores obtinuerunt, ut Monachi nostri cum injuria non parva eliminarentur, & ipsi Monasterium acciperent. Monachis enim nostris contra justiciam expulsis missi fuerunt de Ottenburg Monasterio Cisterciensis Ord: Monachi, & Conversi ad Cœnobium memoratum; qui Joannem ex suis super se primum constituerunt Abbatem: hominem bonum, & regularis quidem observantiæ cultorem præcipuum, qui præfuit annis tredecim. Veteris itaque Monasterij nostri, novi habitatores, alieni gaudentes se Monasterium consecutos tam insigne, tam se quàm Successores suos, quasi pro gratitudine accepti beneficii Ecclesiæ Moguntinæ in centum maltris bonæ filiginis quotannis ad Moguntiam præstandis perpetuò literis obligarunt, sicut patet in exemplari, quod sequitur.

Joannes primus Abbas Monasterij S. Disibodi.

Reverendis & Dilectis in Christo VVernhero Præposito, Joanni Decano, totiq; Capitulo Moguntino Fr. Joannes dictus Abbas, & Conventus montis S. Disibodi Ord: Cisterciensis orationes in Domino sempiternas. Cùm vos unacum venerabili

Exemplar obligatio nis centum maltr. filiginis

H h h h

bili

bili Domino & Patre noſtro Gerharo Archiepiſcopo Moguntino. Monafterium S. Diſibodi tunc Ord. S. Benediſti ab Eccleſia Moguntina fundatum ex certis cauſis nobis & per uos Ordini noſtro donandum duxeritis, ne ingrati videamur tanta gratia noſtra, per gratiam veſtram nobis facta reſtaurantes immenſi muneris ejuſdem memoriam ſempiternam, univerſitati veſtrae promittimus liberaliter, & conſtanter, & nos ſucceſſoresque noſtros obligatos eſſe volumus, quod ad opus duarum Vicariarum, de novo in veſtra Eccleſia coronatarum, dabimus de redditibus Monafterij noſtri ſingulis annis perpetuo ſingula quinquaginta maltra ſiliginis Binzenſis meſurae Moguntiam in omnem eventum, noſtris expenſis, & periculo preſentanda, ſic quod ad unam vicariam in inſtanti meſſe proxima, & deinceps, ad utramque vicariam ſingulis annis dabimus ſiliginis ſicca, & abſque palea centum maltra predictae meſurae Moguntiam, ſicut dictum eſt, preſentanda ſub noſtro periculo & expenſis, inter duo feſta videlicet Aſſumpti. B. MARIE Virg. & Nativitatis ejuſdem, adijcientes quod cum primum habebimus aratra aliqua jumentis inſtructa abſque omni dolo & fraude teneri nos volumus perpetuo ad deducendum vinum veſtrum, quod vobis creverit in Monzezen, ſingulis annis tempore vindemiarum cum requiſiti fuerimus ante Cellarium veſtrum Moguntiam in noſtris curribus & expenſis; ita tamen, ut ſi alicuius infortunij eventus acciderit, nos ſimus penitus excuſati. Et ad horum debitam firmitatem concedimus preſens ſcriptum Dominorum in Eberbach, & in Ottenburg Abbatum, de conſenſu, & ſcientia Conventuum eorundem ac noſtri Monafterij ſigillorum munimine roboratum. Actum Moguntiae anno Domini MCCLIX. pridie nonarum Martij.

Vides nunc, Lector, quemadmodum Ord. noſtri Cœnobium à prima fundatione ſua ſemper liberrimum Ciſterciienſibus pro centum maltris frumenti puri in ſervitute venditum, cujus fundator non Eccleſia Moguntina, ſed D. Præful Diſibodus in Hibernia quondam Epicoſopus, & pro Chriſto exul fuit, & peregrinus, temporibus S. Pirminij Epicoſopi Meldeniſis, qui diſcipulus B. Mauri plura per Germaniam, & Galliam fundavit Cœnobia. Ad quod Monafterium Diſibodi Præfulis multi Reges Francorum, & Principes multo cum tempore, pro ſuſtentatione Monachorum Deo famulantium tradiderunt, ſed & Comites & Nobiles terra Comitatus Spanheimenſis plura conferentes, proventuſque, & redditus illius multipliciter auxerunt. Poſt multum verò temporis quidam Archiepiſcopus Moguntinus, a varitiâ non minus, quàm impietate plenus illud ab Imperatore ſui temporis obtinuit, & miſerè diſſipavit. Prædia namque Monachorum ſuis, militibusque contulit in beneficium, & omnia quæ reperit Deo dicata in uſum convertit vel ſuum, vel ſuorum. Poſtea verò Willegiſus Moguntiae Sedis Archiepiſcopus dolens tam inſigne Monafterium ab Hattone ſuo prædeceſſore deſolatum atque deſtructum multa illi ablata reſtituit, & Cœnobium vetus de inferioribus tranſſerens in montem, ubi nunc eſt, novum conſtruxit. Veruntamen ad primam ſui magnificentiam divitiis & honore convaluiſſe, novimus. Deinde poſt annos plures cum egeſtate, & inopiâ premeretur Ruthardus Archiepiſcopus Moguntinus per induſtriam Burghardi Abbatis S. Jacobi Eccleſiam dicti Monafterij S. Diſibodi in monte, quæ hodie manet, novam conſtruxit, & Monachis Abbatem dedit, quemadmodum anno Brunonis Abbatis II. longe ſupra nos dixiſſe meminimus. Unde ſi per hoc fundatio Monafterij S. Diſibodi Eccleſiae Moguntinae fuerit aſcribenda

Hatto fecit
duſ ſpolia-
vit Cœno-
bium S. Di-
ſibodi.

Quod Rut-
hardus re-
formavit.

adscribenda, adscribatur illi etiam destructio ejus oportet, quæ per Hattonem ejus nominis secundum Archiepiscopum est facta.

Anno prænotato Albertus cognomento & scientiâ magnus Ord: S. Dominici, Conventûs Colonienlis, & inferioris Germaniæ Prior, Ord: memorati Provincialis anno ætatis suæ ferme sexagesimo sexto, provisione Alexandri Papæ quarti, factus est Episcopus Ratisponensis in Bavaria. Qui posteaquam Episcopatum annis tenuisset paucis, curas negotiorum sæcularium odio habens, utpotè qui ab infantia studio divinorum scripturarum, & sanctæ contemplationis exercitio intentus, omnes mundi vanitates pro Christi amore contemnere didicerat, sanctamque dolens se amisisse quietem, Pontificatum liberè resignans, deseruit, & ad Conventum suum, unde venerat regrediens annis xiv. supervixit.

Albertus magnus sive Episcopus Ratisponensis.

Eodem anno Arnoldus ex Comitibus de Ysenburg Archiepiscopus Trevirorum cum esset in oppido Monsthabor dicto vulgariter Montebuer. haud procul à Confluentia anno Pontificatus sui xvii. graviter infirmari cœpit, & morbo crescente post dies paucos ad Dominum migravit. Cujus corpus relatum ad Treverim in majori Ecclesia coram altari Sanctæ Trinitatis cum honore debito sepultum est.

Arnoldus Archiepiscopus Trevirorum moritur.

Fuit autem vir per omnia magnificus, qui multa pace, belloque strenuè gessit, castrum fortissimum Comitis Hirsuti, quod Thron nuncupatur, biennio obsidens cœpit, & funditus evertit. Muri partem Treveriarum magnam à fundamentis construi fecit similiter Monasterium, & Confluentiam, oppida Ecclesiæ muris novis, & turribus communiri fecit.

Castellum Throni capitur & evertitur.

Post cujus mortem duo per Canonicos in dissensione fuerunt ad Archiepiscopatum electi, Arnoldus videlicet de Sleyda, & Henricus de Bolandia; qui posteaquam coram summo Pontifice Romano Alexandro quarto aliquandiu contendissent, & neuter alteri cedere veller, Papa de consilio Cardinalium utriusque electionem cassans, neutrum eorum confirmare volens, ambos abrogat.

Ambobus itaque per sententiam abrogatis Papa Henricum Vinstingen Decanum Ecclesiæ Metensis in Archiepiscopum Trevirorum ordinavit, qui cum pallio, & litteris Apostolicis destinatus ad Treverim, & se Pontificem ordinatum insinuans ab omni Clero & Populo civitatis honorificè susceptus est, & ad Sedem Archiepiscopalem pacificè admisus præfuit annis septem & viginti, vir magnanimus & constans animo, qui satis utiliter præfuit.

Henricus Archiepiscopus Trevirorum.

Anno etiam prænotato ultimâ die mensis Aprilis civitas Wormatiensis casuali igne succensa per totam noctem ardebat, & cum gravi damno multorum penè media pars esumpta fuit. Eodem quoque anno Ezelinus & Albricus fratres partium Gibelinarum primipili cum Manfredo sentientes, Romanam, ut cœperant, dudum persequabantur Ecclesiam qui magnis contractis militum copijs contra Papam & Gueifos crudelitatem sæviebant. Albricus Cremam se recipiens, creberrimas incurfiones faciebat, qui unâ cum Ezelino fratre suo copijs adunatis Legatum Apostolicum Ravennatensem ultimum Archiepiscopum copias Brixianorum secum ducentem ad Gambaram invasit, atque sic prostravit, ut paucissimi fugâ lapsi vitam saluarent. Captus tum Legatus cum Episcopo Brixiano, & reliquis Guelpharum partium præcipuis civibus, quos

Inter Gueifos & Gibelinos contentio.

H h h h 2

omnes

omnes ad portam Brixensem Ezelinus ducens captivos, ac eorum intuitu mox urbe potitus omnibus veniam dedit. Albricus autem cum parte spoliatorum & Mantuanis captivis Cremonam se contulit.

Anno etiam prænotato Michaël Paleologus Græcorum Imperator fretus auxilio Genuensium Constantinopolim, quam novem & quinquaginta annis occupaverant Comites Flandriæ, recepit.

MCCLX.

Anno Volpoldi Abbatis xvi. Indictione Romanorum iii. Gebhardus Archiepiscopus Moguntinus obiit, & in Ecclesia majori S. Martini sepultus fuit. Cui Wernherus de Falckenstein ejusdem Ecclesiæ Præpositus succedens, præfuit annis vigineti quatuor, & mensibus vi. vir prudens & strenuus, qui redditus, & proventus Ecclesiæ non mediocriter auxit. Hujus Wernheri ac Philippi de Falckenstein fratrum, ut supra dictum est, sororem Richardus Rex Romanorū sibi in uxorem accepit, quoniam speciosa.

Eodem anno Ludovicus Comes, Bavariæ Dux, qui Mariam uxorem suam filiam Ducis Brabantiae de adulterio malitiosè infamatum, sed nec confessam nec convictam, truculenter cum nonnullis alijs, ut putabat criminis conscijs apud Werdeam Sueviæ interfecerat, uti jam supra diximus anno Volpoldi Abbatis iii. posteaquam diu in statu viduali malè sibi conscius steterat consilio amicorum persuasus secundam copulavit uxorem Annam ultimam Conradi Poloniæ Ducis filiam, ex qua genuit filiam unam nomine Agnetem, & filium nomine Ludovicum, de quo inferius suo loco dicemus.

Anno prænotato Alexander Papa IV. Manfredi, & Ezelini Tyrannorum perversitate motus, ut eorum temeritatem ingeniosè comprimeret, Legatos misit in Germaniam ad matrem & tutores Conradini defuncti Regis Conradi filij, qui tum apud Suevos in Ducatu paterno cum Genitrice, ut supra diximus, sub tutela puerulus morabatur, & hæc erat summa Legationis Papæ Puerulum Conradinum investire sub certis conditionibus ad Regnum Siciliae, & communibus dehinc armis contra Manfredum instituere prælium.

Interea Lucensium & Florentinorum extorres, qui Gibelinarum partium erant Principes, Symonem Donatum, & Bonacursum Adimarem, equites auratos ad Conradinum Oratores mittunt, qui ejus contra Manfredum in Italiam & peterent & sollicitarent maturius adventum promitterentq; omnia, quæ ad belli apparatus necessaria forent, per eos liberaliter ministranda. Qui cum venissent in Sueviam, Conradinum adhuc ætate tenellum, & necdum ad res gerendas aptum intuentes sine effectu operis ad suos redierunt.

Verum cum hæc agerentur, Manfredus Ezelinum ad prosequendum victoriam adhortatus, per nuntios & litteras Urcios circumdari obsidione præcepit; sed à Mediolanensibus proditoriè circumventus relicta obsidione cum quinque millibus equitum ad Pontem Cassianum pervenit. Martinus autem copiarum Mediolanensium & belli Dux conjunctis sibi cum Azonis & Astensis Cremonensium alis, & certior factus de transitu Ezelini, copias & prodicionem trans pontem Cassianum duxit, ejusque vestigia infecutus est, cupiens illum in arcto concludere. Ezelinus autem Insubriam vastans omnem ad Ticinum movit, suburba-

nâque

Wernherus
fuit Archie-
piscopus
Moguntinus.

Ludovicus
Palatinus
duxit uxorem.

Gibellini
Conradinum
invocant.

Manfredus
Ecclesiam
persequitur.

nâque violenter capiens diripuit & incendit. Et cum arcis custodes jaculis fortius resisterent, vicum accessit mercatu populi frequentissimum, nulli molestus, equitatu præstiturus annonam, sed cum videret se ab hostibus subito interceptum, iter aperiendum vi cogitavit. Unde prælio congregiendi ad Pontem Cassianum pugnantibus cum nimium urgeret sagittâ in incertum missâ percussus, atque infirmi jam hominis octogenarij crus fauciatum lassari cœpit; sicque levi prælio commisso captus atque Sontium perductus interiit. Istyranno vitæ finis fuit, qui quatuor annis atque triginta Tridentum, Feltrum, Tarvisium, Paduam, Vincetiam, Veronam, & demum Brixiam occupavit.

Albericus verò Ezelini frater cum uxore & liberis in manus hostium traditus, crudelissimè excarnificatus est, & mortuus, crudelium actionum suarum crudelem cum fratre mercedem, ut meruerat consecutus est. Alexander verò Papa tum Viterbij agens nihil felicius audire potuit quàm tyrannorum excidium, qui Romanam Ecclesiam multis annis fuerant persecuti. Quibus proditoriè captis, & crudelissimè trucidatis Cisalpini libertatem sunt assecuti, quam tamen agrè vix retinere, Gibelinis factionem Guelforum ubique opprimentibus.

Anno prænotato Richardus Rex Romanus apud Wormatiam cum Principibus Imperij constitutus nuptias celebravit solemnes uxorem ducens, ut supra dictum est, anno Volpoldi Abbatis XIII. sororem Wernheri Archiepiscopi Moguntini, & Philippi Comitis de Falckenstein senioris.

Item anno supra scripto bellum atrox & nimis cruentum factum est inter Odocharum Regem Boemiæ, Austriæ Ducatûs occupatorem, & Belam Regem Ungariæ; quorum primus centum millia pugnatorum in suo habens exercitu, Regem Ungariæ cum quadraginta millibus sibi occurrentem primo congressu vulneravit, ac statim in fugam convertit. Verùm Ungari fugientes quatuordecim eorum millia in flumine submersi perierunt. Rex igitur Boemiæ potitus victoriâ Ungariam intrare properavit, omnia in illa penitus suo subjugare Imperio. Sed Rex Bela videns se Boëmis non posse resistere, missis Legatis ea quæ pacis fuerant, rogavit, & obtinuit datis conditionibus certis, & terris Domo Austriæ restituitis.

His temporibus duo Armigeri Jacobus de Lapide, & Simon de Gonthem contra cives Wormatienses incursum hostiles perniciouser exercentes, multa eis damna intulerunt; nam civium plures captos, aut mutilarunt, aut pro pecunijs remiserunt. Nihilominus sub prætextu & nomine hostilitatis Wormatiensium prædas & crudelitates multas etiam contra innocentes peregerunt. Postremò tamen interventu Ludovici Comitis Palatini concordia inter eos facta est, & captivi abire permitti.

Anno etiam prænotato magnæ & nimium periculosa inundationes aquarum multis multa damna intulerunt, & circa Rhenum maximè, ubi domos & ædificia plura impetus aquarum subvertit, tam subito & repentinè irruens, ut negata plerisque fuga tam jumentis quàm hominibus vendi terminum violenter induceret. Multi etiam relicis domibus in montes cum jumentis & parvulis suis fugiebant.

MCCLXI.

Anno Volpoldi Abbatis XVIII. Indiçt: Rom: IV. mortuus est Conradus de Hohenstetten Archiepiscopus Colonienfis, vir magnificus prudens & in-

Ecelinus movet contra Guelfos.

Ecelinus captus perimitur.

Albericus frater Ezelini occiditur.

Cisalpinis libertas redditur.

Bellum atrox inter Ungaros & Boemos.

Aquarum inundationes.

Conradus Colonienfis Archiepiscopus moritur.

Hhhh 3

& in-

& industriæ singularis, qui structuram Ecclesiæ majoris, ut supra diximus inchoavit. & multa pro DEI honore simul & Ecclesiæ fecit. Cujus corpus in majori Ecclesiâ ante sacristiam honorificè sepultum est. Plures in vita sua contentiones pro libertate jurium Ecclesiæ cum civibus habuit, sed in omnibus triumphavit. Post mortem Conradi Engelbertus ejus nominis secundus ex Comitibus de Falckenburg Præpositus Ecclesiæ S. Gereonis per electionem Canonicorum Archiepiscopus ordinatus, præfuit annis fermè quatuordecim, qui & ipse multas & varias contentiones cum civibus pro juribus Episcopalibus omni tempore habuit.

Rex à Princip. desertur.

Eodem anno posteaquam Richardus Rex Roman: cum certis Principibus, & familia multa civitates Imperij perlustrando, & ad obedientiæ subjectionem suscipiendo usque ad Basileam, ut supra diximus, pervenisset, ac multa largiter exposuisset, deficientibus tandem pecunijs à Principibus paulatim deseritur, singulis ad sua revertentibus. Qui desolatum se videns & inopiâ pressum ulterius procedere non potuit, sed Regno qualitercunque disposito in Angliam cum uxore revertitur. Commisit autem Wernhero Moguntiensium Archiepiscopo, cujus sororem habebat uxore, eam Regni partem, quæ continet Alfaciam cum adiacentibus oppidis & civitatibus, constituens illum suum & Regni vicarium, ut potestati vè ageret in omnibus. Philippo de Falckenstein fratri memorati Archiepiscopi commisit Wetteraviam, Frankenfurt, Friedeberg Gielenhausen, & reliqua illius Provinciæ oppida. Porro Philippo de Hohenfels commendavit Wormatiam, Oppenheim, Moguntiam, Boppardiam, & cætera circa Rhenum oppida cuncta. His ita cum alijs in Regno perperam magis quàm utiliter ordinatis, Richardus Rex, sicut dictum est cum uxore suâ de Falckenstein in Angliam reversus est, & solum portans nomen Regis nihil amplius de Imperij negotijs curabat. Itaque post ejus in Angliam regressum Regem habebat Imperium Romanorum, & vacabat; cum ille solo nomine contentus nullis posset rationibus induci, ut redire in Germaniam consentiret. Duravit hæc Regni desolatio ab hinc annis XII. usque ad institutionem Ruodolphi de Habspurg, de quo suo loco dicemus.

Rex Richardus tres in Regno Vicarios constituit.

Anno prænotato Rex Boëmiæ Odocharus, qui Austriam, sicut diximus, occupaverat, Margaretham Friderici, sive ut alij scribunt Lupoldi ultimi Ducis Austriæ, filiam Henrici Regis ac Ducis Suevorum relictam quondam uxorem, quam pro adipiscendo ipso Austriæ Ducatu sibi conjugem fecerat, repudiavit ignominiosè magis quàm justè; & neptem Belæ Regis Ungariæ, cum quo priori anno bellum gessit, superinducere non timuit in offensionem & scandalum multorum.

Alexander Papa IV. moritur.

Eodem quoque anno Alexander Papa IV. adversâ fortunâ per Manfredi Tyrannidem diu pressus, infirmitatem mortalem incidit, quâ ingravescente, nimium deficiens, tandem Viterbij moritur, & ibidem in Ecclesiâ S. Laurentij sepelitur, post cujus discessum Sedes Apostolica vacavit mensibus quatuor & diebus tribus. Hic fuit vir multum eruditus, qui Decretales epistolas varias, & quædam alia composuit, & non nisi viros doctiores ad Ecclesiasticas dignitates promovere consuevit: inter quos fuerunt plures Religiosi mendicantes. Hic etiam Pontifex ordinem FF. Heremitarum S. Augustini relicta eremo habitare in urbibus ad multorum salutem constituit, ac multis privilegijs honoravit: cæterisque

Ordo Heremitarum S. Augustini.

men-

Mendicantium ordinibus conjunxit. Post Alexandri mortem tandem Cardinales in unum convenientes Urbanum ejus nominis quartum in Pontificem elegerunt, qui mox coronatus præfuit annis tribus mense uno diebus vi. Hic natione Gallus fuit, humillimâ parentelâ procreatus, sed virtutibus, & eruditione nobilissimus evasit, patrem quippe sarcinatorum habuisse memoratur. Unde lacesitus à quodam quod vili parentelâ natus esset: Respondit. Nobilem virum non nasci, sed fieri virtutis est, atque nobilitatis. Ordinatus autem Pontifex Legatum mox misit, qui Venetos & Genuenses revocaret ad pacem. Quod audiens Manfredus, qui suo commodo lites semper consulò prætulit paci, comparatis novis Saracenorū copijs, agrum Picenum jam prius nutantem occupavit, & quidquid fuit ex parte Ecclesiæ vastavit. Verùm Papa cum aliter subvenire oppressis fidelibus Ecclesiæ non posset, & maximè cuperet, Legatum misit in Galliam, qui crucem contra Saracenos & Manfredum Picenum occupantes multis pollicitationibus cruce signatos, ut quamprimum venire maturarent impelleret. Qui Duce Guidone Altrifiodorensi Episcopo in Italiam descendentes Papam Urbanum Viterbij agentem inveniunt. Inde benedictione acceptâ digredientes per Umbros & Marfos, Saracenos bello in die Domini fortiter aggressi vincunt & superant, ac retrorsum fugere compellunt, multis ex eis vel captis vel occisis. Romani quoque cives antiquâ instabilitate moti Urbano se Pontifici temerè opposcentes magistratus in urbe suo nutu creaverunt Barcelonem Bononiensem, magnum animi & consilij virum instituentes. Hunc tamen brevi postea in vincula conjecerunt, ob quod Bononienfes graviter indignantes contra Romanos insurgunt, & plures eorum capiunt, nonnullos etiam occidunt. Hanc motuum insolentiam Papa idcirco dissimulavit, quoniam Romanos nihil facere Manfredo noverat, à quo se tribulari graviter dolebat. Interea dum hæc agerentur in Italia anno Volpoldi Abbatis prænotato gravis inter Henricum Argentinensem, & cives dissensio super quibusdam juribus Episcopalibus suborta fuit. Cujus rei indignitate Præsul permotus omni Clero sub privatione omnium beneficiorum civitatem exire mandavit, quibus egressis civitatem interdictò supposuit, omnemque administrationem cujuscunque Sacramenti prohibuit.

Anno igitur præscripto memoratus Episcopus contractis copijs Argentinam obsidione vallavit, & post multas vastationes in circuitu factas tandem cives mutuò sese cohortantes civitatem cum armatorum multitudine exeunt, & in exercitum Episcopi subitò irruunt cum nihil tale præsumpturos existimarent. Stragem cives in Pontificales non modicam facientes de exercitu Episcopi sexaginta viros militaris ordinis & complures inferioris conditionis occiderunt. Inter quos etiam fuit peremptus Hermannus Comes de Gerolzeck frater ipsius Episcopi. Porro sex & septuaginta viri nobiles capti ad civitatem ducti sunt, qui se magnâ pecuniarum summâ interpositâ redemerunt, Episcopus autem vix fugâ lapsus vitam salvavit, exercitu ejus totaliter aut capto sive occiso, aut miserabili fugâ dissipato. Quandiu postea Henricus Episcopus ille vixit in humanis, concordia pacis reformari cum civibus non potuit: nec in urbem Clerus redire permittebatur, sed illo mortuo utrumque factum est.

Anno prænotato Urbanus Papa IV. ad instantiam Generalis Magistri

Urbanus fuit
Papa IV.

Manfredus
conducit
Saracenos.

Romani
Papæ ad-
versantur.

Argenti-
nenses in
bello supe-
raverunt
Episcopū.

Carmelitis
datur Pri-
vilegium.
Ordi-

Ordinis FF. B. MARIE semper Virginis de monte Carmeli, eidem Ordini & fratribus favorabiliter concessit pariter & indulgit, ut si qui Christi fideles aliqua eis loca pro DEI honore contulerint, quæ nec feudalia sint nec alienis censuaria, possint in eis de consensu ordinarij Pontificis oratorium construere, & cœmeterium pro sepultura liberum habere, Canonica tamen justitiâ & jure parochialium Ecclesiarum semper salvis. Datum Viterbijs xvi Cal. Junij anno primo.

MCCLXII.

Philippus
Comes de
Hohenfels
devastat
Provinciã.

Anno Volpoldi Abbatis xviii. Philippus de Hohenfels Comes quem Richardus Rex priore anno sicut diximus Capitaneum, & Vicarium Regni constituerat in partibus cisrhenanis potestate sibi concessã liberius quàm decebat abutens, bona & curtes Monachorum simul & Clericorum Moguntinensium in sua ditione posita, in consuetis & injustis cœpit exactionibus & servitijs gravare. Propter quod monitus à Wernhero de Falchenstein Moguntinensium Archiepiscopo à malè cœptis desistere, cum nollet monenti præstare consensum, ab eo excommunicatus est, qui more talium animum captans induratum contra Pontificem & Ecclesiam Moguntinam, hostem se manifestum exhibuit, & per annum integrum multis plura damna fecit. Eodem anno venit quidam homo Frisius natione ex oppido Gronyngen ad partes Rheni superiores nomine Theodo magus & præstigiator admirabilis, qui per civitates transmigrens, & oppida, ignaros subtilitatum ejus vertit in stuporem, in oppido nãm Cruzenach Spanheimensi Comitatu subiecto in foro publico coram omni populo caput sui famuli ut putabatur, amputavit, quod post horam truncum sanum restituit, in aere cum canibus ambulare quasi venator, & de altissimis clamare, & vociferare delusis hominum sensibus apparebat, armatumque hominem integrum devorabat, currus verò fœno seu lignis onustos aperto deglutivit ore, Gallum trabem maximam, sive molarem lapidem magnum post se leviter trahere faciebat. Alia quoque multa mortalibus ut plurimum incognita fecit, quibus magnam sui admirationem simul & æstimationem in populo acquisivit. Verùm quia nos fieri præscriptis etiam nostris temporibus quædam similia vidimus, quæ cum naturali quãdam ludificatione fiant, plus mirandi sunt talia admirantes quæ facientes.

Theodo
Præstigiator
mira-
bilia ostendit.

S. Richardus
Eremita &
Presbyter
obijt.

Anno etiam prænotato primã die mensis Novembris, hoc est in festivitate omnium SS. obijt S. Richardus monachus Presbyter & Eremita, qui vitam solitariam pro Christi amore in eremitorio suo juxta Pfaffenbron in Alsatia multis duxerat annis, vivens in omni sanctitate & puritate conscientiæ, multosque tam vitæ merito, quàm sermone Evangelico revocans ad semitas vitæ sanctioris, unde & spiritum habere prophetiæ meruit, & miraculis multis coruscavit.

Eodem quoque anno cum Manfredus auxilio Saracenorum persequi non cessaret Ecclesiam Romanam Urbanus Papa convocatis ad se Cardinalibus, & alijs Prælatibus qui erant in Curia exposuit eis calamitatem Ecclesiæ, & Manfredi gravem diuturnamque persecutionem, qui non attentis collatis in eum beneficijs ipsam Ecclesiam suo Imperio subjugare & ad nihilum deducere conatus sit, propterea videri necessarium, vel sero tandem aliquando de oportuno cogitetur remedio, ne reliquæ fidelium

per

per tanti sævitiam tyranni penitus exterminentur. Illud proinde menti insidere suæ cunctis aperuit, ut Carolum Andegaviæ & Provinciæ Comitum, qui frater erat Regis Gallorum, in Regem Apuliæ, & Siciliae investiret ac coronaret, cuius consilio & auxilio Manfredi superbia humiliaretur. Placuit Papæ consilium omnibus, ejusque sententiam magno cuncti favore collaudabant. Misit ergo Papa Simonem quendam S. Rom: Ecclesiæ Cardinalem, qui hujus rei nuncium perferret ad Comitem, illiusque reportaret responsum, qui veniens ad Comitem Pontificis vocationem exposuit, & ut in tantæ necessitatis articulo non deesset Ecclesiæ, instantius rogavit. Quibus auditis Carolus de consilio suorum vocationem de se factam & oblatum nomen Regium grateranter suscipit, & remuneratos donis Legatos multiplicibus ad Pontificem remittit, pollicitus se cum exercitu secuturum. Conradinus autem Regis Conradi quondam filius, cum matre, ut supra diximus, adhuc puer manebat in Suevia, quem ob ætatis teneritudinem Papa Regnis privavit paternis, quod multorum malorum postea fomitem dedit: satis enim manifestum cunctis Papæ institutum fuit, quod Conradino Suevorum Duci, & unico heredi Regnorum Apuliæ, Siciliaeque non satis confidendum putabat, cuius progenitores tanto jam tempore Romanam conturbaverunt Ecclesiam. Histemporibus etiam claruit apud Suevos admirabilis ille Comes Wirtenbergenfis Vdalricus animo & viribus etiam Rom: Imperio formidabilis, qui cum civitatibus & Principibus multis plura fortiter prælia gessit, & semper triumphavit. Uxorem habuit filiam Ducis Poloniae, de qua filios genuit duos, & filias quatuor, qui quidem Comes Vdalricus Duci Conradino, & ejus tutoribus sicut & antea patri, quamvis essent Suevi, satis contrarius fuit, nec aliquando se illis humiliare vel subdere voluit.

MCCLXIII.

Anno Volpoldi Abbatis xix. Indiēt; Rom: sextâ, die mensis Januarij vit. Moguntia in Cœnobio montis S. Jacobi Ordinis nostri facta est reformatio pacis, & concordia inter Archiepiscopum & Prælatos Ecclesiæ Moguntinae, ac Philippum Comitem de Hohenfels Capitaneum Regni, & sub pœna proscriptionis, & alijs censuris gravissimis, ac terribilibus confirmata, quemadmodum in litteris desuper confectis plenius continetur, quas brevitatis causâ non duximus rescribendas. Quibus ita peractis, & confirmatis Wernherus Archiepiscopus cœmunitatem à vinculo excommunicationis injunctâ poenitentiam absolvit.

Eodem anno cives Colonienfes post longas contentiones & lites cum Engelberto Archiepiscopo suo habitas, inito tandem pravo consilio die quadam in ipsa urbe existente Archiepiscopo cum Theodorico fratre suo Comite de Falckenburg, domum, in qua erant, nihil tale metuentes armatâ manu cingunt, & Archiepiscopum conditiones pacis, quales ipsi voluerunt, suscipere compellunt. Verum pax illa temeritate præsumptâ stare non potuit, sed majoris displicentiæ causâ fuit.

Anno prænotato bellum fuit inter Engelbertum præfatum Archiepiscopum Coloniensem, & Comitem de Juliaco, in quo ipse Archiepiscopus auxilio Henrici Trajectensis Episcopi, & Hollandinorum victor extitit, & adversariorum multos prostravit, ipsumq; Comitem ad pacem compulit. Hoc ipso quoque anno Urbanus Papa IV. Festum Corporis Christi Domini

Carolus
Andegaviae Comes
fit Rex Apulie.

Concordia
inter Cle-
rum, & Co-
mitem de
Hohenfels.

Concordia
inter Cle-
rum, & Co-
mitem de
Hohenfels.

Festum Cor-
poris Chri-
sti instituitur.

nostri JESU Christi quottannis feriâ v. post octavas Pentecostes proximâ, per universum orbem Christianum solemniter cum octa vis celebrandum instituit, & devotos illius pro Christi honore cultores, multis indulgentijs cumulavit. cujus festi historiam ferunt S. Thomam Ordinis FF. B. Domini Magni Alberti discipulum eodem Papâ Urbano mandantē composuisse. Ambo enim his ipsis claruere temporibus, & multa pro cōmuni utilitate Ecclesiæ scripserunt. Albertus etenim, qui propter insuperabilem scientiam omnium scripturarum merito cognominatus est Magnus ex Laugingen vico Sueviæ oriundus fuit. qui juvenis Ordinem S. Domini memoratum apud Coloniam intravit, & omne deinceps vitæ suæ tempus studio scripturarum diligentissimè impendit. Factus postea in Theologia Magister omnium sui temporis excellentissimus, primùm Colonia, ac deinde Parisijs publicæ scholæ Theologorum pluribus annis gloriôsè præfuit, & discipulos in omni varietate scripturarum doctissimos complures educavit. Factus est postea Ordinis sui Prior Provincialis, in quo quidem officio multas Christo animas benedocendo simul & rectè vivendo cōquisivit, postremò, sicuti supra diximus, promotione Alexandri Papæ IV. Ratisponensis Ecclesiæ in Bavaria circa Danubium ordinatur Episcopus. Verùm cum esset jam ætate profectior, & magis studio scripturarum & disputationibus quæstionum, quàm dissipationibus causarum assuetus, post annos paucos Episcopatum spontaneâ voluntate pro quietis ac Religionis amore deseruit, reversusque in Conventum suum ad Coloniam usque ad mortem in omni sanctitate vitam consumnavit. Scripsit penè infinita opuscula, è quibus ea quæ manus nostras hæctenus inciderunt, in libro nostro de Scriptoribus Ecclesiasticis titulo tenus dudum designavimus. Moritur autem sub Rudolpho Imperatore anno Christianorum. MCLXXX. Indiçt: Rom: VIII. ætatis verò suæ anno LXXXVII. sepultus in medio chori Ecclesiæ Conventûs sui Coloniensis, non sine miraculis & opinione certissimæ sanctitatis. Sanctus verò Thomas de Aquino ejusdem Ordinis celeberrimus Doctor, memorati Alberti auditor atque discipulus fuit. Vir in scripturis eruditissimus, qui meritò Princeps Theologorum venerit cum summa reverentia nominandus; scripsit & ipse ferè infinita volumina, quorum majorem numerum in memorato libello nostro consignavimus. Mortuus est ante suum Præceptorem anno Christianorum MCLXXIV. & per Joannem Papam XXII. catalogo Sanctorum inscribitur. Claruerunt etiam hisce temporibus in Ordine S. Francisci Minorum Alexander de Ales, Natione Anglicus, divinarum scripturarum solidus Doctor Parisiensis. Joannes quoque de Rupella Magister in Theologia. Galtherus Episcopus Pictaviensis ejusdem Ordinis Magister in Theologia. Eustachius, qui & Bonaventura de balneo natus Regio Episcopus Albanensis, & S. Ecclesiæ Romanæ Cardinalis Alexandri memorati discipulus. Joannes quoque de Escholo post Bonaventuram minister Generalis. Rupertus de Rhusia Hayno Anglicus. Joannes Walensis Anglicus. Wilhelmus Warro similiter Anglicus Præceptor Scoti. Richardus Archiepiscopus Remensis in Gallia. Wilhelmus Lamarensis. & plures alij viri divinarum scripturarum profundissimi Doctores, & Religionis suæ cultores integerrimi, qui multa & varia scripserunt opuscula, quorum particularem memoriam in libro Scriptorum fecimus. His etiam temporibus

Albertus
Magnus
claruit.

Albertus fit
Episcopus
Ratisponensis.

S. Thomas
de Aquino
claret.

Plures in
Ordine Mi-
norum Do-
ctores cla-
rent.

poribus inter Iryngum Episcopum & cives suos Herbipolenses multæ gravæ, & diurnæ discordiæ fuerunt, quæ in primo anno promotionis suæ ad Pontificatum inceptæ non sine multorum hominum sanguine & periculo animarum per annos XVI. quibus præfuit, continuatæ sunt. Clerus etenim omnis civium improbitate pulsus ab urbe rerum suarum damna & multa & gravia sensit. Denique Henricus Rex de Lyringen Episcopus Spirensis, cum esset Wilhelmi Cancellarius, ut supra dictum est, non contentus Ecclesiâ, quam habebat, etiam Wirzburgensem ambiabat Pontificatum. Vocatus etenim per cives, & non parum spei consecutus, occultè apud Sedem Apostolicam laborabat per pecuniam & amicos, ut Iryngus in favorem civium & pacis ab Episcopatu semoveretur, & ipse in locum ejus subrogatus, & Spiræ Præsul esset, & Herbipolis, sed non potuit obtinere quod voluit: ideòque confusus retocressit.

Dissensio inter Episc. & cives Herbipol.

MCCLXIV.

Anno Volpoldi Abbatis XX. Indiçt. Rom: VII. Cœnobium FF. Heremitarum S. Augustini Præfalis in Wormatiâ constructum est, Eberhardo Episcopo consentiente, & cooperante, civibus etiam non parvum elemosynarum suffragium conferentibus

Augustinenses intrant Wormatiam.

Eodem anno vicecimâ primâ die mensis Aprilis, obiit Joannes ejus nominis primus, septimus Abbas Monasterij quondam mei Spanheimensis, ante gradus presbyterij in choro sepultus. Huic Petrus major cellerarius in numero Abbatum octavus successit, & præfuit annis XXV. & mensibus quatuor, qui Ecclesiam Parochialem in villa Genzingen cum decimationibus, & cunctis proventibus ejus contulit majori Capitulo Moguntino in perpetuum.

Petrus fit Abbas oct. in Spanheim.

Anno prænotato, stella, quam Cometem Græci nuncupant, per tres menses apparuit, cum ingenti coma surgens ab oriente ad medium usque cœli versus occidentem radios suos profundens, quam Papæ Urbani mortem præsignasse multi volebant. Nam eâ nocte, quâ Pontifex ipse Viterbij obiit, etiam Cometes ipsa stella subito extincta nusquam comparuit.

Eodem itaque anno Urbanus Papa IV. Viterbij mortuus est, & ibidem in principali Ecclesia honorificè sepultus, qui multas animi molestias propter tyrannidem Principum in suo Pontificatu sustinuit. Post cujus mortem vacavit Sedes Apostolica usque in annum sequentem, menses quinque.

Urbanus Papa obiit.

Eodem quoque anno mortuus est Comes Udalricus de Wirtenberg dictus cum Pollice, Princeps non minus animo ferox, & constans, quàm rebus locuples, & potentiâ formidandus etiam magnis Principibus, qui octies bello triumphavit, semper victor existens, nunquam victus. Conrado Regi & ejus similiter filio Conradino Suevorum Ducibus, ut plurimum contrarius fuit, quem armis, nunquam beneficijs & muneribus sibi aliquando consentaneum quidem fecerunt, subiectum verò nunquam.

Udalricus Comes de Wirtenberg cū pollice obiit.

Anno item prænotato factum est in civitate Spirensi, & in finibus ejus magnum disturbium per quosdam homines impios & sceleratos latrones Wolzonem, Hartmannum, & Conradum fratres cum quibusdam alijs impietatis eorum complicibus, qui non solum in civitate, sed etiam extra in finibus ejus multa atrocina & mala perpetrabant. Domus namque Clericorum nocturno tempore, aliquando clam, aliquando verò manifestè, sed violenter suffodientes bona illorum sine justitia diripiebant, servos percusserunt,

Seditio in civitate Spirensi.

& nec quidem Dominis pepercerunt, sed plures Clericorum vulneraverunt. Ecclesias etiam & loca illis contermina, quibus concessa immunitas merito vendicasset libertatem, pollutentes violaverunt, & quidquid invenire poterant etiam DEO consecratum, ut sunt calices & ornamenta sacerdotalia, totum deportaverunt per urbem armati quotidie incedentes Monachos simul & Clericos in bonis & corporibus læserunt: meliores quoque civium de domibus eorum violenter extraxerunt; falsò eis imponentes crimen traditionis, quasi civitatem in manus tradere voluissent exterorum. Incitaverunt enim inferioris conditionis populum contra Clerum omnem, atque Senatam; & armatâ manu discurrentes per urbem gravissimam, & periculis plenam seditionem suscitaverunt. Nam primò sicut diximus occultè, postea verò manifestè domos Clericorum, & civium, qui erant de senatu subvertebant, rapientes omnia quæcunque invenissent. Nemo in his omnibus audebat contradicere: nemo furentes poterat frænare. Postremò Henricus supradictus Episcopus auxilio fratris sui Comitis de Lyningen contractis copijs civitatem præoccupavit, seditionis truculentos principes fugavit, & omnia illorum bona suo fisco de consensu civium adscripsit, sententiam quoque proscriptionis extra Diocesim perpetuam in auctores memoratæ seditionis, omnesque eorum complices protulit: & eos qui remanserant ex conspiratoribus illis mox universos de civitate spoliatos omnibus bonis nunquam iterum reversuros ejecit, & hujus proscriptionis sententiam per Episcopum latam omnes Prælati & cives inviolatam se perpetuo servaturos juraverunt. Hæc occasione meliores quoque civium auxilio populi vulgaris mobilisque turbæ capientes extra urbem cum ignominia turpiter ejecerunt, usurpantes sibi Dominium tantæ civitatis, qui nec modicum gregem porcorum regere, nec custodire aliquando fuissent idonei. Guido Bonatus hæc temporibus claruit de Forlivo de Provincia Romandiolæ Italiæ, homo in Astronomia doctissimus, & magni nominis simul & æstimationis, qui multa scripsit ad ejus rationem scientiæ pertinentia; è quibus merito præcellit opus illud magnificum decem tractatum, quod Introductorium ad Judicia stellarum prænotavit, in quo plurima veterum Philosophorum dicta comportavit. De cæteris lucubrationibus illius nihil ad noticiam nostræ lectionis pervenit. Henricus etiam Archiepiscopus Ebrudunensis, & Sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Hostiensis vulgariter nuncupatus Doctor magnificus, & in utroque Jure omnium sui temporis facile peritissimus hæc tempora docendo simul, & scribendo reddidit clariora, scripsit enim super v. libros Decretalium insignem apparatus, cujus additioni nomen suum immortalitati consecravit. Bernardus quoque presbyter Compostellanus in utroque Jure doctissimus circa hæc tempora in Hispania clarus habebatur, qui & ipse posteritati multa utilia composuit, quibus se non frustra hominem in mundo fuisse aliquando memoriæ succedentium commendavit, scripsit imprimis Commentariorum super Decretum insigne volumen. Item supra Decretalibus, libros quinque: Summarium quoque Decretalium, simul & Decretorum duplum, quod opus Casus Bernardi longos appellant & breves. Alia insuper nonnulla scripsisse dicitur, quæ nondum ad noticiam nostræ lectionis pervenerunt. Hunc propter multimodam eruditionis suæ plenitudinem Innocentius Papa IV Romanæ Cardinalem Ecclesiæ fecit.

Anno

Anno Volpoldi Abbatis prænotato, mortuus est Vincentius Bel-
luacensis, natione Gallus, Ordinis S. Dominici. Vir in omni varietate
scripturarum studiosissimus simul & doctissimus, hystoriographus præ-
cellens & Theologus insignis, qui Rege Gallorum petente, sumptusque
largiter ministrante, arduum illud & magnificum opus historialis, na-
tionalis, doctrinalis, & moralis Speculi prænotatum in libris octoginta ex
diversis authoribus, non sine maximo labore comportavit; scripsit præte-
rea & de gratia Dei lib. IV. De Laudibus Beatæ semper Virg. MARIE intactæ
genitricis DEI lib. I. De institutione filiorum. lib. I. De Laudibus S. Joan.
Apostoli & Evang. lib. I. Consolatorium ad amicum super mortuo lib. I.
Sermones de tempore & de Sanctis per circulum anni lib. II. Epistola-
rum lib. I. Et alia quam plurima. Claruit his quoque temporibus Hum-
bertus Viennensis Ordinis memorati quintus Prior Generalis, auditor
quondam Hugonis Barchionensis, vir doctus, nec minus vitæ merito,
quàm eruditione venerabilis, Declamator sermonum egregius, doctri-
nâ Evangelicus, conscientia purus, actione solidus, ingenio promptus,
eloquio dulcis, atque ad persuadendum, quæ sancta sunt valde idoneus; hic
Hugonem Præceptorem suum in sæculo Doctorem verbo & exemplo tra-
xit ad Ordinem. Scripsit inter cætera ingenij sui opuscula super Regulam
S. Augustini, quam Prædicatorum Ordo proficitur lib. I. Summam quo-
que unam Prædicantium lib. III. De initio sui Ordinis atque profectu, ge-
stisque fratrum libros V. De consuetudinibus & officijs sui Ordinis lib. I.
De tribus substantialibus Votis monasticæ Religionis lib. I. Sermones tam
de tempore, quàm de sanctis per anni circulum plures. Claruerunt eodem
tempore in Ordine Prædicatorum, & alij plures viri doctrinâ & morum
integritate præcellentes, qui & multa & varia in diverso genere doctri-
næ, maximè tamen in Theologica facultate ad communem Ecclesiæ utilita-
tem volumina composuerunt, quibus nomina sua posteritati commen-
darunt.

MCCLXV.

Anno Volpoldi Abbatis XXI. qui & ultimus fuit, posteaquam Sedes
Apostolica, mortuo Pontifice Urbano sicut dictum est, mensibus ferme
quinque vacasset, convenientes tandè Patres apud Viterbium, Clementem
ejus nominis IV. Patriâ Narbonensem, qui Guido Sulcasmus antea vocaba-
tur, in Papam concorditer etiam absentem elegerunt, qui ordinatus ex
more summus Pontifex præfuit annis tribus, mensibus novem, diebus
uno & viginti. Vir in Jure doctissimus, qui primò in Gallia fuit advocatus
causarum, deinde mortuâ uxore factus est Episcopus Bodienfis, & postea
Narbonensis, exinde Cardinalis, & postremò Rom: Pontifex. Qui mox
ut summus Pontifex creatus est incredibili amore & favore in Carolum
Andegaviæ Provinciæque Comitem raptus; ejus in Italiam adventum
contractis undique copijs accelerare contendit, haud minore odio quàm
Urbanus, sed justo in Manfredum succensus. Quis enim vir bonus non
adversaretur tyranno DEUM simul & Ecclesiam tanto tempore, tamque
crudeliter persequenti? Curavit igitur Pontifex justissimus, ut Carolus
memoratus Comes frater S. Ludovici Regis Gallorum, quem Urbanus
Papa, ut antè hac diximus, Regem contra Manfredum Apuliæ Siciliaque
designaverat, Ecclesiæ quantocius adveniret defensor. Vocatus itaque
Carolus à Pontifice per litteras & nuntios solemnes præmissis copijs per

Clemens
fit Papa IV.

Carolus
Romæ co-
ronatur
Rex Hieru-
salem.

Bellum in-
ter Manfre-
dum & Ca-
rolū atrox.

Manfredus
in bello pe-
rimitur.

Carolus
Regnum
Siciliæ ob-
tinuit.

Alpes & citeriorem Galliam, ipse cum triginta longis navibus Massilia solvens, per varias hostium insidias subsecutus, ad Ostia Tyberina saluus & incolumis pervenit, quem S. P. Q. R. summo cum honore suscepit. Quod ubi Pontifici tum apud Viterbium agenti fuisset nunciatum, quosdam à Cardinalibus Romam misit, qui illum in Ecclesia S. Joannis Lateranensis solempni pompâ in Regem Hierusalem, Sicilia, Apuliaeque coronarunt. Hâc itaque conditione gubernacula Regnorum memoratorum Carolus de Pontificis largitione suscepit in beneficium feudale, ut Manfredum tyrannum expugnaret, deinde ut quottannis feudi nomine quadraginta millia nummum aureorum Rom: Ecclesia persolveret. Jurare etiam compulsus, quod Rom: Imperium etiamsi à Principibus Germaniae illi sponte offerretur, illud tamen non susciperet. Quibus ritè peractis Carolus exercitum contra Manfredum ducturus, iter per Flamineam fecit, quem omnes milites Guelficæ factionis ex pede sequuntur, maximè Florentinorum extorres. Manfredus autem cum suis Beneventum profectus hostem in planis patentibusq; locis exspectare constituit. Carolus ergo imprimis oppidum S. Germani obsidione circumdans tandem violenter expugnavit. Quo capto cum Tuscorum virtus apparuisset, plures finitimæ urbes terrore percussæ à Manfredō defecerunt, se ultro in potestatem Caroli tradentes. Manfredus tamen contractis undique copijs in Samnio (nam illuc Rex Carolus dimicandi cupidus descenderat) occurrere statuit. Carolus quidem cum Tuscis & Gallis, Manfredus autem cum Germanis & Siculis ad prælium sese cruentum uterque animo ferocissimo armaverat. Primus igitur pugnam aggressus aciem duxit Manfredus, qui post lustratam Florentinorum & Tuscorum militiam, conversus ad suos: *Nostra*, inquit, *salus in manibus nostris hodie DEO donante est. O commilitones, quoniam illa, quam cernitis acies Gallorum, nisi victrix hodie esse non potest.* Deinde signum prælio tubâ dare iussit. Concursum est acriter diuque ancipiti Marte pugnatum, Germanis pro Manfredō, & Gallis pro Carolo æque fortiter pugnantibus Reges etiam ipsi cominus præliantes plurima subiere discrimina fortunæ. Tandem post longum certamen Carolus fortunæ, militumque & numero & virtute fortior, superatis Germanis victor extitit, & Manfredus extra ordinem incautus pugnans interfectus occubuit, cum quo & alij plures ceciderunt. Dux etiam Calabriae Jordanus, cum multis Nobilibus, & ignobilibus captus est, qui simul omnes in Provinciam missi à Carolo carceris squalore vitam in miseria brevi consummarunt. Carolus itaque victoriâ potitus Beneventum movit ultro deditibus urbem civibus, quam ingressus Ducem copiarum cum quingentis equitibus & quibusdam pedicibus in Hætruriam misit, qui extorres partes Guelforum singulas in civitates reduceret, Gibellinis, hoc est Imperialibus cunctis inde expulsi. Inde progrediens novus Rex Carolus totam Apuliam Siciliamq; nullo resistente sibi subiecit, & utriusque Regni fastigia consecutus Regem se Jerusalem & Siciliæ vocari solum voluit & præcepit. Verum quia Manfredus Apuliam & Siciliam Germanis & Saracenis multis repleverat, quos Carolus quemadmodum optabat delere omnino non potuit, ne illi sibi resistentibus ut offensis impediretur à cupiditate regnandi. Germanis indulsit cum suis redire in patriam, aut si mallent, ibidem remanere; Saracenis

enis verò suis legibus in Regno vivere concessit. Confirmatus itaque
 in Regno Carolus Viterbium ad Papam Clementem cum exercitu retro-
 cessit, cum eo consultationem habiturus, quatenus iter præcluderetur
 Conradino Duci Suevorum, qui erat verus & legitimus hæres Regnorum
 Hierusalem, Siciliae simul, & Apuliae. Audierat enim, quòd Italiae molire-
 tur introitum, ideirco vias illi præcludere omnes simul cogitabat. Man-
 fredo igitur mortuo Gibellini Duce carentes, quoniam multi erant per
 totam Italiam, Conradinum qui tum Sueviam, ut Dux adolescens inha-
 bitabat, ad repetendum Regnum paternum in Italiam per solemnes
 nuncios revocabant, promittentes se illi fideliter in omnibus & ubique
 semper affuturos corpore & rebus. Quod ubi Clemens Papa rescisset, Ca-
 rolum Regem per totam Hætruriam Vicarium Imperij constituit, man-
 dans & præcipiens universis Christi fidelibus sub excommunicationis ma-
 ledicto ne Conradino ut Regi Siciliae scriberent, nec illi contra Caro-
 lum, quem Urbanus suus prædecessor Regem Siciliae nuper instituisset,
 consilium, auxilium, seu favorem præstarent, Romani quoque Electori-
 bus Imperij (ambitionem & confidentiam Conradini deicere cupiens) ne
 vocem illi in electione Rom: Imperatoris darent, sub poena excommuni-
 cationis latae sententiae per epistolam interdixit. Quibus auditis Conra-
 dinus epistolam lamentationibus plenam scripsit ad omnes Principes, Ec-
 clesiaeque Prælatos, in qua illatas sibi injurias affatim querulando enu-
 merat, inter alia ita vociferans. Innocentius Papa nobis innocenti pluri-
 mum nocuit, non considerans quod pater noster condito testamento nos
 in manus S. Matris Ecclesiae nutriendum præfato Innocentio tanquam
 tutelatori commendaverit, ipse autem sub prætextu tutelae totum Re-
 gnum nostrum occupavit, nomen & gentem nostram extipare, Dominia
 nostra, & paterna hæreditatis bona, terrasque in suos nepotes & necessa-
 rios distribuere conabatur, denique idem Pontifex, quando Manfredus
 Regnum ipsum, falso mortem vestram mentitus, recuperare satagebat
 motus perfidiæ patienter sustinuit & occupanti aliena minimè contradi-
 xit. *Secundo* Innocentij successor Alexander cum ad nos Legatum pacis
 misisset, nos per alias literas suas ad suscipiendum Regnum invitavit. *Ter-
 tiò* Urbanus IV. Pontifex factus, nobis quomodo inurbanus extiterit liqui-
 dè claret: nam nobis neglectis pactum cum Manfredo statuit, eique &
 successoribus suis hæredibus Regnum stabilire in perpetuum cogitavit.
 Verùm re infecta idem Pontifex in excidium nostri Carolum advenam
 Andegaviae ac Provinciae Comitem in Regnum nostrum vocans inve-
 stivit, Ejus etiam successor Clemens inclementer contra nos agens, præ-
 dictum Carolum Antiregem in Regnum Siciliae erexit. Nec his quidem
 contentus, nisi & processus contra nos fulminasset, haudquaquam satis fo-
 re existimans, quòd contra falsæque nefasque, contra Deum, contra Justitiam
 Regnum nobis abstulerit, nisi Regni etiam titulum tollat. Insuper sæpe
 dictum Carolum per universam Italiam Imperij Vicarium statuit, quo
 commodius vires nostras comprimere, nomenque nostrum & gentem
 penitus extinguere posset. Nos tamen & nominis & Regni aviti atque
 paterni memores, pro patria contra Carolum, & suæ partis factiosos pu-
 gnare agere, ac propulsare injurias quàm justissimè instituimus.

Annò Volpoloi Abbatis prænotato, hoc est ultimo, FF.B. MARIE
 fem-

Clemens
 Papa ad-
 versus Con-
 radinum
 fulminat.

Conradini
 querelæ.

semper Virg. de monte Carmeli ex favore & consensu Iryngi Episcopi locum in civitate Herbipolensi pro construendo sibi Monasterio primitus sibi acceperunt. Verum priusquam Ecclesiam & mansiones pro fratribus necessarias construxissent, judicantes primum locum non satis convenientem suis Institutis, eum pro quodam alio commutarunt, qui & ipse propter quasdam rationabiles causas mox animis fratrum cepit vilescere. Unde & ipsum vendentes tertium pro pecunia sua in quo nunc, ut videtur, constructum est Ordinis ipsorum Monasterium, satis carè coemerunt. Eodem anno facta compositio pacis & concordiae inter Episcopum Herbipolensem Iryngum de Rheinstein cum suis Clericis, & cives memoratae urbis, & quia cives Monasteria, & domus Clericorum omnibus frumentis & bonis spoliaverunt, multa eis restituere, contrafacta reformare, & satisfacere pro damnis coacti sunt, & sic tandem ab excommunicationis sententia per Episcopum fuerunt absoluti. Episcopo verò pro damnis multipliciter illatis, in ducentis & duobus millibus argenti marcis condemnati fuerunt. Quibus solutis denuò in ejus obedientiam perpetuam juraverunt. Anno praedicto Volpoldus Abbas hujus Monasterij Hirsaugiensis quintus atque vicesimus, anno regiminis sui vicesimo completo, simul & mensibus quatuor cum diebus tribus atque viginti, morbo diurno consumptus, & senio, octavo die mensis Junij diem clausit extremum, bonam confessionem simul & Sacramentis salutaribus ritè praemunus. Vir modestae conversationis, & multum circa statum rei familiaris sollicitus; licet Monasterium in utroque statu viribus pristinis haud mediocriter destitutum post se reliquerit, cujus non ipse sed negligentia Priorum causa fuit.

Volpoldus
hujus Mo-
nasterij Ab-
bas XXV.
moritur.

Joannes
Trithemius
Compila-
tor hujus
Chronici.

Hic ego Joannes Trithemius Abbas Monasterij S. Jacobi Apostoli Herbipolensis, quondam verò Spanheimensis Ordinis D. P. Benedicti semel parumper pausare, & pedem sidere statui, primamque hujus operis partem cum vicesimo quinto Hirsaugiensis Monasterij Abbate claudere, & quae post ipsum scribenda restant, usque ad te Joannes fautor, amice, qui hodie Monachis ducatum praebes in Hirsaugia, post alio volumine, id est secundam historiarum parte, quemadmodum Dominus donaverit, inchoando continuare, & continuando similiter inchoare. Non enim vid. batur conveniens, omnia uno volumine debere comprehendere, ne historiam contingeret detruncare.

Me sola Hirsaugia gaudet.

Finis primae partis Chronicorum Institutionis Monasterij, successio-
nisque, & gestorum Abbatum Hirsaugiensium, manu meâ quae compila-
vavi Joannes Trithemius Abbas S. Jacobi Herbipolensis, decimâ die
mensis Januarij anno Christianorum Millesimo quin-
gentesimo undecimo.

INDEX